

Ціна 35 центів

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XII

ТРАВЕНЬ — 1962 — ЧЕРВЕНЬ

Ч. 93

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

Василь Янішевський —

СИМОН ПЕТЛЮРА І ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Сергій Голубенко —

ВЕЛИКИЙ ГУМАНІСТ І ДОСЛІДНИК ПІВНОЧІ

Мар'ян Дальний —

ФРАГМЕНТИ

Софія Гаєвська

ПОСИЛАЙМО ДІТЕЙ ДО ТАБОРІВ

Спостережник —

ПРО КАНАДСЬКІ ВИБОРИ, КІЇВСЬКИЙ АНСАМБЛЬ І ІШЕ ДЕЩО...

Лист до Центрального Комітету

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Голова ЦК — Є. ФЕДОРЕНКО

Редактує Колегія.

Адміністратор — В. ПАВЛЮК

Умови передплати в Канаді:

На півроку \$2.00, на один рік \$3.50, в США і інших країнах — \$4.00 річно. Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA (Young Ukraine). A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association.

President: E. FEDORENKO
Subscription in Canada for 6 months \$2.00, one year \$3.50.
Single issue 35 c.

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada.

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada",
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.) Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11,
England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine,
France.

K-to: Paris CC 11.087.11

ПРО КАНАДСЬКІ ВИБОРИ,
КИЇВСЬКИЙ АНСАМБЛЬ
ТА ЩЕ ДЕЩО...

Вельмишанові Панове!

Довідавшись про особливі взаємовідносини, які нібто мали запанувати в редакції "Молодої України", я вирішив за всяку ціну пролісти туди, щоб стати сумлінним вашим спостережником. Вирішив, і зробив. I оце вам мій перший, на швидку руку писаний, звіт.

Починаю з того, що мене найбільш здивувало: мене остерігали, що там розпаншилась кліка, тому я ніколи не думав, що пролісти в члени редколегії "Молодої України" ще легше, ніж совєтському громадянинові попасті на Сибір. Щоправда, трохи тяжче з її складу вийти, бо не пускають, але про це згодом...

Мушу щиро відзвітувати, що на першому засіданні редколегії ніяких особливих взаємовідносин я не спостеріг. Навпаки, засідання пройшло за всіма правилами всіх колишніх і теперішніх українських організацій.

Понад чотири години гаряче сперечалися про дрібниці, тоді, — як уже помчилися — за п'ять хвилин дружньо вирішили декілька скомплікованих справ, а рошту, як звичайно, відклали.

Ta вас, очевидно, найбільше цікавить справа головного редактора.

ДВАДЦЯТА РІЧНИЦЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ
АРМІЇ

Минає 20 років з того часу, коли Українська Повстанська Армія розпочала бойові дії в Україні проти російських і німецьких окупантів, створюючи цим світлу сторінку у найновішій історії боротьби українського народу за його незалежну і суверенну державу.

Оцінюючи дії Української Повстанської Армії в одній нерозривній цілості з боротьбою всіх інших українських регулярних і повстанських військових формаций у різних часах, сдумівці включаються у запляноване в цьому році відзначення 20-тиліття перших боїв УПА з вірою в кінцеву перемогу свободолюбивих ідеалів української нації.

Чи ж не так? Отже, — головного редактора, тим часом, немає. Є справжнє, непідроблене колективне керівництво. Складається воно з сімох рівноправних членів, які заступають всі відтинки демократичної думки, від поглядів сенатора Голдвотера на правому крилі, аж до поглядів Ніксона, на лівому. Не виключене, що є між ними ще ліవіші, але вони мовчать, бо ж відомо, що лівіші у нас, на еміграції, бути не сміє. Я за цим уважно слідкуватиму й як тільки запримічу якусь підозрілу спресь, негайно вас про це повідомлю.

Щоб показати, що в новій редколегії гармонійно заступлені всі дозволені середовища, початково було вирішено підписувати всіх членів поіменно. У зв'язку з цим, кожен член навіть зобов'язався був не вносити ніяких резигнацій принайменше один рік. Як на ОДУМ, це було справді щось особливе й може саме тому це драконівське рішення через тиждень трохи злагодили. У висліді, як бачите, за редакцію не підписані цим разом ніхто. Але ви будьте спокійні. Не зважаючи на анонімність, теперішня редколегія обіцяє бути працьовитішою від усіх попередніх.

Ви, може, скажете, що тієї праці в цьому числі не дуже помітно, що немає в ньому й найменшої згадки хоча б про голосні канадські вибори, чи ще голосніші виступи Київського ансамблю танців під керівництвом Павла Вірського. Немає, це правда. Але це не така проста справа. Досить згадати, що за одинадцять років була в "Молодій Україні", здається, лише раз коротенька замітка про вибори, та й то в далекій екзотичній Індонезії... Що зробите, коли ОДУМ це така політична організація молоді, що смертельно боиться всякої політики, а виборів — то й поготів. Щоправда, тяжко сказати, в якій мірі й інші українські редакції цікавились виборами, а в якій — добре платними виборчими оголошеннями. Так чи так, висловлюю віру, що старші члени канадського

(Закінчення на стор. 23-ій)

НА ОБКЛАДИНЦІ:

НАД РІКОЮ ОТТАВОЮ. (Фото Канадської Національної Дирекції Фільму).

Інж. Василь ЯНІШЕВСЬКИЙ

СИМОН ПЕТЛЮРА і завдання української еміграції

(З прочитаної у Торонто доповіді)

Як рік-річно, так і цього року зібрались ми, щоб відзначити з пієтизмом пам'ять творця новітньої української державницької думки, Голови Директорії Української Народної Республіки та Головного Отамана Військ і Флоту УНР — Симона Петлюри. Згадуючи 35-ту річницю Паризької трагедії, несучи в душі той ідеал із семи літер, що за нього не повагався він покласти найвищу жертву, відчуваючи до болю кожну із семи куль, які перервали його життя, ми своїм зібранням гостро протестуємо проти насильства та несправедливості заподіянних жорстоким окупантам, проти поневолення, в якому все ще карається наш многострадальний народ...

Як член того покоління, яке не лише виховалося, але й народилося вже після періоду державницької діяльності Симона Петлюри, я можу свідчити про той глибокий вплив, яким дух Петлюри відбився не лише на його сучасниках, але також і на грядучих поколіннях. Увесь український народ, без різниці політичних переконань, прийняв Петлюру за символ своєї боротьби за незалежність. Така пошана, така тісна пов'язаність імені Симона Петлюри зі стремліннями всього українського народу свідчить про те, що Симон Петлюра, думав і діяв категоріями ДЕРЖАВНОГО МУЖА. Він убрає у реальні форми візію української державності, він чітко відрізняв потреби державної рації та партійні примхи і ніколи не дозволяв останнім впливати негативно на напрям державного будівництва. Тільки вимоги державного життя всього українського народу, потреби усіх його різноманітних складових чинників, керували його дією.

Погляди Симона Петлюри на українське державне життя можна знайти в його публіцистичній спадщині і їхній огляд та порівняння і примінення до сучасності незвичайно цікаві. Хочу докладніше зупинитися над цими справами, однаке в першу чергу згадаю хоч найважкіші життєписні дати.

Народився Симон Петлюра 10-го травня 1879 року в місті Полтаві. Тут же дістав шкільну освіту, яку йому прийшлося докінчувати екстерном. Через його політичну діяльність, Симона Петлюру викинули в 1901-му році з Духовної Семінарії, без дозволу на вступ до будьякої іншої школи. У 1902-му році Петлюра виїзджає на Кубань, де під наглядом дослідника історії Кубані, професора Федора Щербіни, працює над кубанським військовим архівом. У роках 1904—1905 Петлюра перебуває у Львові під прибраним іменем — Святослав Тагон. Бере тут живу участь в українському житті, дописує до журналів, газет. Повернувшись зі

Андрій ЛЕГІТ

КЛЮЧ ЖУРАВЛІВ

Ключ журавлів, повертаючись з вірію
Чеше крильми небокраї —
Знов у душі — стопудовою гирею
Сум за моїм рідним краєм.

Там би у сяєві райдужних променів,
В свіжих землі ароматах,
В вод розливних невгаваючім гомоні
Гімни природі складати.

Тут не відчує духмяної провесни,
Діб переходів, контрастів:
Дощ, мов крізь решето, вітер безсовісно
Хмарі жене попелясти.

А між клубками їх чудом заблуканий
Ключ цей один журавлиній,
І не озветься солодкими звуками
Скорбна душа й на хвилину.

Лондон, 1961

Львова, працює в різних українських часописах головно в Києві, а 1909-го року переїздить до Петербургу. У 1911-му році бачимо Петлюру в Москві, редактором журналу "Українская Жизнь", який через поновну заборону української преси видавався російською мовою. Назад до Києва повертається Симон Петлюра з вибухом революції в 1917-му році та торинає зразу ж із головою у вирішальній політичній праці.

У той час, всю свою енергію й організаційний хист присвячує Симон Петлюра створенню української армії. 1-ий і 2-ий Всеукраїнські Військові З'їзди, пост першого Секретаря Військових Справ у Генеральному Секретаріяті — милеві стовпі в його діяльності 1917-го року. Оцінюючи ясну орієнтацію Петлюри на становищі Кошового Слобідського Коша під час боїв за Арсенал у січні 1918-го року, нас огортає розпушка, що в цей важливий момент інша особа, нездібна на рішучі дії, займала пост Секретаря Військових Справ.

Як пише проф. В. Іванис, Петлюра був змушеній покинути цей пост через непорозуміння з В. Винниченком, спричинене "лівим курсом" останнього. Цей факт вартий дальших дослідів і тому побажане близче його освітлення особами, яким відомі подробиці.

З огляду на свою орієнтацію на Антанту, Симон Петлюра після приходу німців відмовляється ангажуватись у державнім проводі. За гетьмана приймає посаду в самоуправі, стаючи Головою Київського Губерніяльного Земства. Опозиція до русифікаційної політики гетьманського уряду, арешт, звільнення, нарешті всенародне повстання проти гетьмана, і Симон Петлюра 14-го грудня 1918-го року входить до Києва на чолі українських військ, як член Директорії. Світлі події січня 1919-го року, проголошення Соборності, скликання Трудового Конгресу, а далі гіркі невдачі, — новий наступ большевиків на Київ, Денікін, десант військ Антанти в Одесі. Із уряду відходять соціал-демократи і в цей критичний момент Петлюра, виступивши з партії, перебирає на себе обов'язки Голови Директорії в додатку до обов'язків Головного Отамана.

Особистий авторитет, безпосередній зв'язок Головного Отамана з дієвою армією, часті відвідини фронту, організація власних сил і їх ощадне примінення, приводять нарешті до найсвітлішого успіху українських Визвольних Змагань, а саме здобуття Києва з'єдненими українськими арміями 30-го серпня 1919-го року. І як контраст до цього, стоять пізніші внутрішні непорозуміння: переход Української Галицької Армії до Денікіна, розбиття українських сил і у висліді Варшавський договір. Одчайдушний відрух армії УНР до цих подій, яким був Зимовий Похід, показав ясно живучість серед українського народу ідеї Української Народної Республіки; однак брак відповідного воєнного матеріялу та присутність польських військ в Україні, які в додатку не дотримали умов,

спричинили, що їй третє здобуття Києва не увінчалося остаточним успіхом. Армія і Уряд були змушені покинути рідну землю.

Усі ці роки, уесь цей час від перебрання обов'язків Голови Директорії, Симон Петлюра помимо внутрішніх і зовнішніх труднощів, поступово проводив державно-будівницьку працю, якої він не перервав навіть після переходу за межі рідної землі. Чи у Варшаві, Будапешті, Женеві, чи нарешті в Парижі, Симон Петлюра не перериває праці над закріпленням здобутків української державності, над розвитком дальших планів визвольної боротьби, над формуванням відповідного внутрішньо-і зовнішньо-політичного тідсоння, яке забезпечило б остаточний успіх українській справі. І ненадійно, у повному розгону праці, життя носія символу модерної української державності перериває злочинна рука Шварцбarta. 25-го травня 1926-го року большевикам удалося фізично вбити Симона Петлюру. Однаке його ідею, ідею незалежного державного життя по сьогодні живе український народ.

На канві поданого життєпису постараемось прослідкувати процес розвитку Симона Петлюри, як державного мужа, попробуємо поглянути на його духову спадщину та її вплив на нашу сучасність.

Читаючи у хронологічному порядкові статті Симона Петлюри на громадсько-політичні теми, не можемо не помітити послідовного його духового росту. Спочатку Петлюра, це вірний член партії, який оцінює українські політичні прояви через окуляри партійної ідеології. У дальнішому етапі — він політик, який починає думати категоріями цілого народу, і нарешті, на останньому щаблі, він державний муж.

І так, початкові писання Петлюри позначені не лише неспокоєм молодості та стихійністю, але мають у собі й небажані перві партійної нетерпимості. Як яскравий приклад цього періоду є стаття Симона Петлюри у львівській "Волі" з 1905-го року під назвою "Українська Демократична Партия". У цій статті Петлюра гостро виступає проти програми новствореної партії та обстоює, як єдино правильну, поставу Революційної Української Партиї (РУП). Ставлячи щоразу саму назву "українська демократична партія" у знаках наведення, закидаючи їй брак "методів політичної боротьби", які відповідали б революційній атмосфері дня, Петлюра вживає засобів, які ми, на жаль, усе ще зустрічаємо на сторінках більшої частини сучасної нашої партійної преси. У цитованій статті, український пролетаріят, презентований Революційною Українською Пертиєю, практично ставиться за рівнозначний із українською нацією.

Це погляди, які ми тепер відкидаємо, які ми уважаємо первінами, що розділяють націю на кляси замість єднати її до конструктивного державного життя. Важно відмітити, що розвиток особистої політичної думки Симона Петлюри пробігає у напрямі наших сучасних поглядів. І це не дивно.

Ми ж у великій мірі завдячуємо свої політичні погляди саме політичній спадщині Симона Петлюри.

Погляньмо тепер на дальший ступінь політичного розвитку Петлюри. 1914-ий рік, початок Першої Світової війни; Петлюра у Москві редактором "Української Жизні", свого роду українського офіціоза в царській Росії. І тут він містить відомий маніфест-декларацію "Війна і Українці". Професор О. Шульгин уважає цю декларацію першим виявом Петлюри в закордонній політиці. У маніфесті висловлено готовість українців підтримати російську державу у війні, але також поставлено давні вимоги невідкладної розв'язки української національної проблеми. Проте, головний аргумент видання відозви проф. В. Іванис бачить у стремлінні поставити справу України по боці Антанти радше, ніж по боці Центральних Держав. Для нас важно підкреслити, що в декларації Симон Петлюра говорить про розірвані між Австро-Угорщиною та Росією частини українського народу та мріє про їхнє спільне майбутнє.

"Як вихор, як грізна небувала буря, що загрожує мирові цілому світу, налетіли події і на землю, заселену нашим народом. Частина України сумежна з Галичиною, теж заселеною українським народом, стає однією з головних арен боротьби між ворожими державами. В цьому трагізм становища українців, той драматичний момент його, що не може не впадати у вічі кожному і що особливо болюче переживають українці по обох боках кордону" — пише Петлюра.

І далі: "Толерантна постава до українців Австроїї, яку диктують обставини часу, відкрила б великі можливості: вона створила б потяг відірваної історичними умовами частини до національного українського цілого..." .

Треба пам'ятати, що тогочасні політичні обставини не дозволяли Петлюрі висловлювати прилюдно самостійницькі ідеї. Для нашої аналізу політичного росту Симона Петлюри тут важливі ті першні в його думках, які показують, що він покинув вузькі партійні стежки і вступив на широку платформу мислення категоріями цілої нації.

Важкі роки праці будівничого української державності завершили процес духового розвитку; здобутий досвід поширив і поглибив діапазон державницького мислення. Відзеркаленням осягненого вершка можна уважати видану в 1923-му році розвідку **"Сучасна українська еміграція та її завдання"**. Наскільки Петлюра в цій публікації різниться від того, що писав у "Волі" в 1905-му році! Тон спокійний, зрівноважений, однаке повний рішучості та певності висунених тверджень. Заключення реальні, непристрасні, створені на підставі логічних роздумувань та глибокої аналізи. В той час, як нас може навіть вражати нескладність стилю, — слушність тез висловлених цілком буденними словами тим більш переконлива. В аргументації не знаходимо партійних інтересів і лише рація та вимоги дер-

жавного будівництва висуваються як елементи для підтримання поданих висновків.

Скільки з цього спостереження можна навчитися нашій сучасній журналістиці та публіцистиці! на прикладі духового росту Симона Петлюри бачимо, що послідовна праця над собою може звільнити нас від вузького партійництва та внести до висот і ширин державницького світогляду. Використаймо історичний приклад Симона Петлюри; не завертаймо рівня нашої політичної літератури до початків цього століття, а розвиваймо її на підставі досвіду дозрілого Петлюри, досвіду завершеного державного мужа.

Чомусь писемну спадщину Петлюри рідко згадують у святочних промовах. Мені ж здається, що якраз на її підставі варто оцінювати особистість Голови Директорії та Головного Отамана. А розглядаючи цю спадщину, потрібно застосовитися над нашим до неї ставленням, над тим як ми сповняємо поставлені нам завдання. Тому погляньмо ближче на згадану вже працю **"Сучасна українська еміграція та її завдання"**, яка в основному залишається актуальною і для нас помимо того, що побачила вона світ майже сорок років тому.

Схарактеризувавши тогочасну політичну ситуацію, в якій опинилася Україна, Петлюра в своїй праці обговорює обов'язки еміграції. На перше місце він ставить внутрішню спаяність наших сил.

"Наша сила в єдності, а порука успіху наших змагань в державній слухняності!", каже Симон Петлюра. І далі: "Справа здобуття Української Держави це справа цілої нації української, а не якоєсь кляси чи партії, — от через що порозуміння, согласованість усіх чинників громадянських і співпраця їх є умовою, без додержання якої ми ніколи своєї мети державної не досягнемо. Не можна ж забувати, що таким шляхом консолідації всіх національних сил у справі організації своєї держави, принаймні на перших початках постання її, йшли досвідченіші та організованіші нації, як от чеська наприклад. Цей шлях і для нас є єдиним, бо він забезпечує найменшу затрату сил, жертв, енергії з найбільшими позитивними наслідками".

Обґрунтuvавши потребу активної допомоги еміграції своєму Урядові, він картає некорисні, свавільні дії окремих осіб і додає: "Коли б там, на Україні Великій, відчули розбіжність політичної думки серед нашої еміграції, брак єдиної волі в праці цілого громадянства на чужині, то це болюче відчула б наша нація і гостро засудила б нас за нашу дріб'язковість та малий розум у справах великої і державної загальнонаціональної ваги". Чи це ж не є кинене нам усім зобов'язання, до якого, на жаль, як виходить із нашого сучасного політичного становища, ми все ще не доросли?

Далі, Петлюра вичисляє подрібно поодинокі галузі політичної та культурної праці, подиктовані вимогами продовження боротьби за державність. Подаймо їх та застосовімся над щеякими з них ближче.

До першого циклю завдань треба віднести "Виступи перед світом у справі наших державних домагань". Цю групу завдань можна поділити на працю в організаціях міжнародного характеру та працю в окремих державах. Тут Симон Петлюра підкреслює потребу праці серед міжнародних наукових об'єднань, участь у міжнародній пресі й журналістиці та користування також живим словом у формі лекцій з українською тематикою, читаних спеціально для чужинців їхніми мовами. Доцільною тематикою Симон Петлюра уважає пояснювання українських стремлінь, виявлення неслушності ідеї "єдиної великої Росії", чи ідеї федерації та вказування на окупантський характер совєтської влади.

Якже ми виглядаємо в даний момент у світлі поставлених вимог? Немає сумніву, що від 1923-го року дуже багато змінилося в ділянці популяризації й поширення знання про Україну серед чужинців. Праця української еміграції за час поміж обома війнами яскраво помітна. Чисельний зрост і поширення української еміграції після Другої Світової війни по всіх країнах Заходу допомогли нам дістатися близьче до свідомості світу. Навіть участь Советської України на міжнародному форумі Об'єднаних Націй допомагає нам у цьому. Однаке у ділянці систематичного знайомлення чужинного світу з українськими політичними аспіраціями, включно з постачанням відповідної літератури, ще існує чимало прогалин. Ще занадто часто знаходимо не лише у пресових органах, але і в політичних кабінетах світових потуг нерозуміння, байдужість, а то й ворожість до наших стремлінь. І це помимо того, що до своїх успіхів мусимо зарахувати, наприклад, поміщення даних про українську літературу в "Енциклопедія Британіка" на підставі допису Євгена Маланюка, чи згадку, там же, про український екзильний уряд, включно з поданням імені сучасного Президента д-ра Степана Витвицького. Ідея створення відповідальної установи для інформації чужинців солідними даними про Україну і в наші дні ще незавершена; і тому треба привітати та підтримати відповідні заходи, наприклад, зайніційований ред. М. Шлемкевичем — Публіцистично-Науковий Інститут.

Дуже цікавою заміткою Петлюри щодо організаційної сторінки праці може послужити розділ під заголовком **"Уміймо шанувати час"**. Його варто подати цілістю:

"І перше, чого на еміграції повинні ми навчитись, це шанувати час і використовувати його не по-дурному, а з користю і для справи і персонально для нас самих.

Маємо од росіян тяжку спадщину: нахил до безконечних, що одурманюють і виснажують, розмов і дискусій, що здебільшого повертаються в пусту балаканину, безпредметне патякання і безплідне "словоблудие". Товариська розмова, поважне обговорення тієї чи іншої теми, обмін думок потрібні для кожного свідомого і організованого гро-

T. МАТВІЄНКО

С О Н Е Т

Вже одцівіли набридливе прикмети,
Минулих літ зажурені ставки,
Коли ввесь час проносились думки,
Мов ніжний шум блакитної комети.

Тепер поглянь: і сонячні замети,
І у всі кінці протоптані стежки,
І на столі — папери і книжки,
І з обох боків — улюблені предмети.

А зза вікна засніжений садок,
Де розтає зелений холодок,
Слабим вином підхмелюючи тіні,

Мені дас і настрій, і пісні,
І веселить хвилини запашні —
Моїх турбот весняні золотіні.

1961.

мадянина, але одночасно потрібна і жива праця, чин та діяльна, в певні факти обернена енергія. Без них словесні вправи і беззмістовні дискусії повертаються у своєрідний, непотрібний і шкідливий спорт, для розумного життя абсолютно не придатний. Будемо учитись в європейців, як з часом раду давати та продуктивно його зуживати, пам'ятаючи, що "час — гроші", що уміти мовчати, думати, на самоті щось обмірковувати часто більше значення має, як до самовиснаження патякати".

На жаль, наші громадські організації ще дуже часто грішать проти згаданих засад. Потіхою, однаке, можуть служити нам відокремлені випадки, які вказують, що ми хоч помалу, а таки вміємо дечого корисного навчитися від чужинців. На думці в мене конгреси Союзу Українських Студентів Канади, які показують, що молоде покоління, пізнавши організаційне життя чужинців, старається виправляти негативні звички українського організаційного життя. І в той же час дух цього студенства залишається незмінно українським.

Далішу частину своєї розвідки Симон Петлюра присвячує літературній діяльності в ділянці перекладної та оригінальної літератури. Немає сумніву, що й сьогодні не можемо уважати, що нам уже не залишається більше поля до попису в цій ділянці. Треба подивляти, як наші письменники та науковці на еміграції, живучи у злиднях, все ж таки не кидають своєї важливої праці. І може це якраз наша хиба, хиба нашої спільноти, якщо нам і далі бракує значнішої кількості літературних творів із світовим розголосом. Через брак відповідної підтримки, а зокрема через брак сприятливого "підсоння", праця наших письменників та поетів рідко підноситься до висот "Попелу Імперій". Проте факт, що дехто цих висот усе ж досягає, вказує на практиковитість і рішучість наших працівників пера.

(Закінчення на стор. 16-ій)

Сергій ГОЛУБЕНКО

Великий гуманіст і дослідник Півночі

Століття з дня народження Фрітіофа Нансена, відомого норвезького арктичного мандрівника, що своїми подорожами в крижані моря й околиці Північного бігуна зробив вийнятково цінні для науки відкриття в дослідженні Арктики, вченого-природознавця, який своїми дослідами в ділянці зоології збагатив біологічні науки, — широко відзначувалось у Норвегії та інших країнах культурного світу. Для Норвегії ім'я Нансена дорогое ще й тим, що він взяв найактивнішу участь в її визвольній боротьбі, сприяв її унезалежненню від Швеції і, коли вона стала самостійною державою, відзначився та-кож на дипломатичній роботі. Для всього культурного людства Нансен знаний не лише як вчений і мореплавець, але й як великий гуманіст, що завжди дбав про добробут і щастя людей та цілих народів і з закінченням першої світової війни провів зразмени Ліги Націй велетенську роботу по допомозі військовополоненим, утікачам і жертвам війни. Для політичних утікачів він заініціював видачу загально-визнаних пашпортів, що від його імені одержали називу нансенівських. Цими пашпортами скористалося також багато емігрантів з України, учасників визвольних змагань, змушеніх виїхати закордон після повалення української держави. Організація допомоги голодуючому населенню Поволжя та вірменам у Туреччині була теж вислідом шляхетних зусиль Нансена поліпшити долю кожному потребуючому. Всі ці риси визначного мореплавця, вченого, дослідника підбігунових просторів, гуманіста і людинолюбця забезпечили йому вдачу пам'ять і теперішні урочистості з нагоди сотих роковин його народження.

Народився Фрітіоф Нансен 10 жовтня 1861 року недалеко теперішньої столиці вільного норвезького королівства, Осло. Вступивши в 1880 році до університету, він студіював переважно зоологію. Перше зацікавлення північними землями і бажання вивчати їх збудилися в молодого Нансена, коли він відправився в 1882 році на кораблі тюленепромислової компанії в плавання серед криг. Ця подорож зробила величезне враження на цікавого до північної природи юнака і це мало вирішне значення для всього його дальнього життя.

Повернувшись з мандрівки, Нансен віддався науковій праці. На посаді консерватора бергенського музею він працює під керівництвом знаного фахівця проф. Даніельсена, пізніше вже самостійно працює в Павії і закінчує свою закордонну студійну подорож працею при зоологічній станції в Неаполі.

Визначного успіху осягає Нансен як науковець у 1885 році своєю працею "Матеріали по анатомії і гістології мізостом", за яку одержує золоту медаль. У праці по вивченню нервової системи деяких організмів, Нансен перший застосував хромо-

фібну методу Годжі і йому пощастило глибше вивчити побудову центральної нервової системи, ніж його попередникам.

Видана англійською мовою велика стаття Нансена "Побудова і зв'язок гістологічних елементів центральної нервової системи" зайняла почесне місце в тогочасній науковій літературі тієї ділянки знань.

Слава Нансена як науковця все зростає. Разом з проф. Гульдбергом він пише великий науковий твір "Про розвиток і будову китів". Маючи 26 років, він обороняє дисертацію "Нервові елементи, їх будова і зв'язок з центральною нервовою системою" і дістає ступень доктора зоології.

Але наукова карієра в кабінетах і лябораторіях не приваблює Нансена. Прагнення до мандрівок, до вивчення крижаних морів і північних земель збуджується в ньому щораз з більшою силою і кінець-кінцем змушує кинути спокійну працю кабінетного дослідника і проміняти її на повне пригод і небезпек життя арктичного мандрівника.

Нансен ставить своїм завданням проплисти через криги від східного берега Гренландрії до її західного берега. Взявши на себе всю працю по організації експедиції і зробивши всі потрібні приготовання він вирушив в сміливу подорож. Разом зі своїми супутниками-норвежцями Свердруном, Дітрихсоном, Християнсеном Трана і двома ляплянцями Балто і Равна, — Нансен, 17 липня 1888 року висів з корабля в човни близько східного берега Гренландрії, і так почалась отчайдушна плавба між кригами. З великими труднощами мандрівники пробивалися крізь суцільну смугу пливучих криг, цілих дванадцять днів неслісъ на кризі вздовж берега і віддалились від місця, визначеного за вихідний пункт, майже не 400 кілометрів. Далі частково на човнах, частково пішки по берегу, вони повернулися назад без відпочинку, маючи ріжні пригоди. 16 серпня 1888 року сміливці на чолі з Нансеном почали відважний і важкий перехід від фіорду Умвік до фіорду Амералік. Роблячи надлюдські зусилля, вони перемагали всілякі перепони, мужньо просувались уперед, самі з провіянтом і інструментами. Харчувалися зимою їжею, пили воду з розтопленого снігу. Серед морозів (45° за Цельсієм) мандрівники пройшли на лещатах внутрішню область крижаного поля, роблячи ріжні наукові спостереження, і врешті досягли протилежного берега, пройшовши зі сходу на захід цілу область суходільної криги і зробивши те, що перед тим вважалося нездійсненим.

Повернувшись у червні 1889 року додому, Нансен оприлюднив свої наукові спостереження, зроблені під час подорожі і своїми дослідами дав високоцінні вклади для географії, геології, метеорології та кліматознавства. Шведське антрополо-

гічне товариство нагородило його золотою медаляєю "Вега", встановленою в пам'ять славної подорожі мореплавця Норденшельда на кораблі "Вега". Крім того, Нансен дістав золоту медалю Карла Ріттера і золоту медалю "Вікторія" від лондонського географічного товариства, а також багато почесних дипломів та відзнак і був обраний членом багатьох наукових товариств. Враження зі своєї подорожі та свої спостереження описав він у двох великих книгах: "На лещатах крізь Гренланню" і "Життя ескімосів".

Внедовзі після того Нансен розпочав готовувати нову сміливу й гігантичну своїм задумом подорож, на цей раз в область Північного бігуна. Припускаючи, що існує течія, яка пливе від Берингової протоки та Ново-Сибірських островів до Північного бігуна або повз нього, а далі завертає на південь або південний захід, Нансен хотів скористатись тією течією і плисти по ній кораблем на північ так далеко, скільки буде можливо, а тоді закріпити корабель на якісь крижині і нестися на ній по течії далі на північ. Основним завданням ставив він не досягнення Північного бігуна, а вивчення теренів навколо нього.

Нансен старанно підготувався до подорожі і побудував спеціальний корабель, давши йому назву "Фрам", що в норвезькій мові значить — міцний. Цей корабель за вказівками Нансена був зроблений з круглими боками і невеликої довжини, завдяки чому при стиску криг, вони не могли розчавити його, а лише випирали нагору. Побудова такого корабля коштувала великі суми, але Нансен був уже знаний як талановитий мореплавець і норвезькі народні збори (парламент) призначили на експедицію 280 тис. крон; допомогло також багато приватних осіб — норвежців, що разом дало півмільйона норвезьких крон.

Тисячі людей пропонували Нансенові свою участі в його експедиції, але він обрав лише 12 осіб — випробуваних сміливих мореплавців.

З Християнії (теперішнього Осло) експедиція вийшла 24 червня 1893 року. 4 серпня мореплавці відчалили від мису Хабарова. 22 вересня корабель, що був тоді на $78^{\circ} 51'$ північної ширини і $133^{\circ} 37'$ східної довжини, міцно закрішився на кризі, яка понесла його на північний захід. Мандрівники ввесіть час займались дослідами з метеорології, астрономії, океанографії, зоології й ботаніки, уважно вивчали всі природні явища, тваринний і рослинний світ цієї до того часу незнаної країни півночі. Під час страшного натиску криги корабель піднісся вгору, але не був розчавлений, ствердивши передбачення Нансена.

У мандрівці проходили місяці. 18 червня 1894 року корабель досяг $81^{\circ} 52'$ північної широти, 21 грудня — 82° , 23 грудня — $83^{\circ} 4$ і 5 січня 1895 року був найсильніший натиск криги, так що команда стояла перед обличчям, здавалось, неминучої аварії корабля і можливости висадки на крижи-

ну, однак "Фрам" був знову піднесений кригами і лишився цілий та непошкоджений.

Бачачи, що посування корабля на північ іде занадто повільно, так що мореплавцям може забракнити взятих зі собою харчів ще поки вони наблизяться до підбігунових просторів, Нансен рішається на відважний крок. 14 березня 1895 року він з лейтенантом Іогансеном залишають "Фрам" з командою на $83^{\circ} 59'$ північної широти та $102^{\circ} 27'$ східної довжини і вдвох, на лещатах, рушають уперед по кризі на північ. Метою Нансена було наблизитись якомога ближче до Північного бігуна. 7 квітня обидва сміливці досягли $86^{\circ} 14'$ північної ширини і вступили в область Північного бігуна, де перед тим не бував ще жадній дослідник. Далі з огляду на затриманий стан криг і занесення їхньої крижини на південь, Нансен та Іогансен повернули назад у напрямі Землі Франца Йосифа, перезимували там, а навесні, часом пішки або в каїках (човнах з хутра) по воді, попрямували на південний захід. 17 червня 1896 року вони несподівано зустріли на мисі Флора експедицію англійського мандрівника Джексона, що перезимувала там, і залишились при ній. Через $1\frac{1}{2}$ місяці пароплав "Уіндворт" привіз харчі для експедиції і, повертаючись назад, відвіз Нансена й Іогансена до Норвегії.

1 серпня 1896 року Нансен та Іогансен після трьохрічної мандрівки вступили на рідну землю. А корабель "Фрам", залишивши без Нансена під керівництвом капітана Свердруна поволі плив на північ. 16 жовтня 1896 року він досяг $85^{\circ} 57'$ північної ширини та 66° східної довжини, пізніше завернув і повернувся на батьківщину 8 серпня 1896 року, як і було розраховано, з боку Шпіцбергена.

Відкриття експедиції були надзвичайно величі. Вони внесли багато нових даних у науку про пізнання Півночі. В обширах Північного бігуна були виявлені великі глибини, коли раніше вважали, що океан там неглибокий. Рівнож відкрито існування нових до того незнаних течій. Вивчено пересування криг. Досліди Нансена змінили дотогочасні уявлення про соленість і температуру води. Відкрито ряд нових островів, здобуто багато важливих даних для геології, біології, тваринництва, астрономії і мореплавства, які значно поширили пізнання відносно земного магнетизму, океанографії, метеорології, вивчення підсоння і дали чимало цінних відомостей. Зокрема, аналізуючи рух "Фрама", Нансен відкрив вплив добового обертання землі на рух криги.

Вшанування прибулого Нансена досягло небувалих розмірів. Уся країна на чолі з королем вітала його, як національного героя, що прославив на весь світ свою батьківщину в ділянці науки й дослідів Півночі.

Свою подорож описав Нансен у книзі "Серед криги й ночі", в якій поєднав талант науковця-дослідника і письменника та дав цінний твір наукової літератури і рівночасно захоплюючу повість для юнацтва про пригоди своєї повної небезпек

мандрівки. Тоді ж вийшла книга “Фрітіоф Нансен” В. Бреггера і Н. Рольфсена англійською, шведською і німецькою мовами про особу і діяльність великого вченого та мореплавця.

Від 1897 року Нансен стає професором зоології на університеті у Християнії, невтомно продовжуючи свою наукову діяльність. У 1900 році він бере участь у експедиції на Північ на кораблі “Міхаель Сарс” для вивчення атлантических течій у Крижаному океані, а погернувшись розгортає далі наукову працю і рівночасно викладає на університеті.

Наукова діяльність Нансена нерозривно зв'язана з громадською працею. Користуючись величезною популярністю вченого і мандрівника, він в надзвичайно гострий момент боротьби свого народу за національне самовизначення і незалежність рідного краю відіграє велику політичну роль під час розриву спілки зі Швецією, у висліді чого Норвегія, на чолі з королем Гаконом, від 1905 року стає самостійною державою.

Як патріот свого народу, Нансен бере участь у державному будівництві рідної країни, від 1906 до 1908 року виконує обов'язки амбасадора самостійної Норвегії в Англії.

Згодом, повернувшись знову до наукової діяльності, він викладає на університеті в Християнії, в 1913 році виїздить на кораблі “Корект” з науковою ціллю до гирла Єнісея, мандріує по Сибіру і Далекому Сході, робить багато цінних відкрить і враження своєї подорожі описує в книзі “В країну майбутнього”.

Вибух першої світової війни і дальші міжнародні події кличуть Нансена знов до політичної діяльності. Нансен, як велика гуманна людина, радісно привітав російську революцію, вірячи, що во-

на з поваленням царського деспотизму принесе країні демократичні свободи за зразком Західної Європи. В 1917—1918 роках Нансен був норвезьким амбасадором у Вашингтоні.

Призначений по закінченні війни верховним комісаром Ліги Націй у справах військовополонених, Нансен розгортає кипучу працю, яка не обмежується допомогою лише військовополоненим. Його глибоко вражають жахливі наслідки війни і він віддає всі сили справі допомоги її жертвам, працює по репатріації військовополонених, стає головою комісії для опіки над емігрантами при Лізі Націй.

В 1921 році Нансен організує міжнародну допомогу голодуючим Поволжя і стає головою Загального комітету допомоги голодуючим у Росії, їде сам туди, щоб на місці побачити розміри народного лишка.

В 1923 році Нансен одержав Нобелівську премію миру. Невтомно працюючи для допомоги знедоленим людям і цілим народам, він у наступних роках провів велику працю для врятування від голоду та винищення рештків населення турецької Вірменії, сам виїздив на місце, досліджував тяжке становище вірменів і плянував їх переселення в більш догідне місце. Проект Нансена лишився нездійсненим через відмову Англії фінансувати цю справу. В 1927 році Нансен репрезентував Норвегію в комісії по роззброєнню.

В останніх роках життя, в період загостреної боротьби західноєвропейських держав за переважаючий вплив на Скандинавському півострові, Нансен боронив платформу збереження національної незалежності Норвегії на базі нейтральності.

Ім'я славного дослідника Півночі та відданого мореплавця увічнено в географічних назвах крижаних просторів, де він мандріував. Його ім'ям названо підводний хребет між північно-східньою частиною Гренландії і Шпіцбергеном. Існування цього хребта встановив за посередніми ознаками Нансен. Один з островів Землі Франца Йосифа і мис на ньому носять також ім'я дослідника, що сміливо там мандріував. На честь Нансена названо теж протоку між землею Гранта і островом Свердруна (капітана “Фрама”) в канадському Арктичному архіпелазі, а також гору на півострові Таймир, де був славний мандрівник у часі своєї подорожі по Сибіру.

Все культурне людство шанує пам'ять Фрітіфа Нансена, як вченого, мандрівника, мореплавця, дослідника Півночі, разом з тим, як шляхетну гуманну людину, що користуючись своєю всесвітньою популярністю так енергійно працювала і зробила стільки добра різним скривдженям долею людям і народам, жертвам війни, полоненим, політичним емігрантам, серед них також і українцям.

Члени Головної Управи ОДУМ-у Канади під час відвідин
Лондонської Філії.

Мар'ян Дальний

ФРАГМЕНТИ

I

Проснувся. Серце билося, наче бажало вирватись з грудної клітки. Чуть глянув на сіре підстельне віконце, як тілом пробігли мурашки. Таки тюрма, — шпигнула вражена пратою думка.

Колись мріяв про кар'єру політичного в'язня. Мріяли всі. В'язничний стаж приносив тоді респект, давав легку працю в підпіллі та в кооперації. Для простих селянських хлопців в'язниця була їй вищою школою. Забирали їх півпісменими, — часто без провини, частіше за нелегальні летючки, найчастіше за крадіж чиєїсь свині, — а випускали по кількох роках справжніми панічами. Вони вдягалися вже по міському, намагалися говорити літературною мовою, не трималися більше рідної стріхи... Було, — загуло. Навіщо дурити надію? Сьогодні ж тюрма — це неминучі тортури. А далі смерть. Та їй яка! Комунисти, ті познущалися б і розстріляли б. А може їй зробили б сексотом і комісаром... Нацисти винахідливіші. Замучать, та їй перетоплять на мило. І повернуть батькам у заплату за контингент. Умивайся, мамо, тим мілом; думай про те, що в комуністів і мила не буде... Якже ж це сталося? Як?!

Усіма силами намагався знайти відповідь на це питання, але даремно. Тупий біль здавлював мозок, щільно замикав канали пам'яті. Крізь них пропихались ще зайві, дрібні фрагменти минулого та не міг пригадати ні хто він, ні в який спосіб попав за ці гррати.

Документи! Вони вияснять все... Занишпорив по кишенях, неначе ловив останню дошку рятунку на морі. Дарма. Кишені виявились порожні, ніби їй не ті, що до них звик. І ще пригадав якимсь чудом зашиту у вилозі піджака нерозлучну "подругу": малесенька, жовтава, желятинова.. Де ж вона? Чому не ковтнув її своєчасно? Звісно, чому. Для самогубства відваги потрібно також...

Думка про боягузство, як завжди, зачепила почуття чести; вразила тяжче, ніж тюрма. Глянув вдруге на замерзлу шибку віконця й заспокоївся трохи. Віконна грата вже не бентежила так. Механічно почав прислухатися до надвірного шуму. Там — ніч. Метелиця. Воля. Десь далеко розриваються бомби й стукотять зенітки. Фронт, чи тільки бомбардування? Десь, близче, повільно чахкотить паровоз, гомонять люди, шумлять мотори танків. Нагрівають, щоб не замерзли, певно. Від того шуму він пробудився властиво. Йому снилося, що він у советській тюрмі, що "чорний ворон" приїхав за ним. Ці непрошенні сни навідували його періодично ще з 1941 року. Не вірив снам, і ось тобі, маєш.

І згадалось чомусь: "Зелений гай, тахуче поле, в тюрмі приснилися мені"... Це Франка, чи Гра-

бовського? Яка різниця? Кожен клясик міг написати таке. Всі вони бували у тюрмах клясичних.

Несподівано, здалека-здалека, крізь шум моторів і гавкотню собак, вітер надніс журливу мелодію знайомої пісні:

Ех, немец, ти немец проклятий —
Зачем ты затеял войну-у?
Я бросіл детей і жену молодую,
Я бросіл детей і жену-у...

Якісь власовці виспівують свою душу російську, — подумав. Німців кленуть і німцям служать. Світ горить, валиться, божеволіє, а вони про "жену" та дітей. Дальше "жени", дальше власної стухлої будь-їхня уява не сягала ніколи. Тому так легко панувати над ними. Варягам і ханам; царям і рідній голоті... Але як ця симфонія прифронтової зони проникає крізь масивний тюремний мур? Як, яким чудом?

З трудом звівся на ліктях і вперше з надією почав розглядати камеру. Та ще небагато міг бачити. За віконцем щойно світало. Від замерзлої шибки слабе світло скоса падало на якісь високо вміщені нари, а далі розливалося в темряві. Зате паровозне дихання видалось тепер близьким і підозрілим, уподібнivшись до рівномірного пильняння гратів. Увесь перетворився в слух і по хвилині відчув холодний на чолі піт. Майже не сумнівався — це преспокійно ремигала корова.

— Що за мара?! — промовив голосно, й десь у протилежнім куті зарохкало порося. На бантах, збоку віконця, заворушились кури. І зразу ж запахло домашнім хлівом.

— Ну, от! — вирвалось протяжно. Величезний тягар зсунувся із грудей. Яка незрівняна розкіш — сон. Навіть найкошмарніший... Знов перепився десь вечором. І не смів розбудити батьків. І розлігся в хліві, в жолобі. І, як завжди після випивки — хворий; цим разом їй пам'ять відняло. Це й все.

Протер заспані очі й ще раз недовірливо зиркнув на замережане льодом вікно. Залізної грати там не було. Була звичайна перехресна рамка.

Страшенно закортіло покурити. Сів, і голова пішла обертом, закололо в затерплій нозі. Знов обмазав на собі одяг, намацав якусь подушку, ковдру, сінник... Що за чорт? Щось тут не так. Цілком не так.

Саме рішився встати, як на снігу заскрипіли дрібні чиєсь кроки. Швидко ліг, притаївшись. Ззовні шморгнув ланцюг і нижня квартирка вікна відкрилася навстіж. До неї підходили кури, товпилися в клубах привіконної пари, журилися голосно, розправляли крила та не рішались злітати на подвір'я у сніг... Дивно. Цю картину він уже бачив.

Ураз, заскрипіли двері й у щілині стала струнка, хоч і замотана в хустку, постать. Увійшла. Поставила на долівку відро, засвітила саморобний ліхтар на стовпі і скинула хустку... Вродлива, молода, але мабуть трохи старша від нього. Підійшла й довго вдивлялася в його приплющені очі. Опісля нахилилася, приємним дотиком руки перевірила пульс, і прикрила ковдрою. Опісля нахилилася знов і, здалося, похапцем поцілувала... І ще здалося — цю дівчину й усю ту процедуру він теж уже бачив. Не раз. Принаймні у сні. Мимоволі розплющив питуючі очі:

Ой, лишењко! Він опритомнів! — скрікнула дівчина і прожогом вибігла геть.

Узяв голову в руки й наткнувся на якийсь бандаж. На підборідді довга рідкувата щетина. Лежав горілиць, борікавсь з божевіллям. Уламки думок виринали з туману, немічно чіплялися берегів крихкої свідомості й поволі розплি�валися знов. Накінець оволоділо ним почуття цілковитого збайдужіння.

II

Надворі монотонно гули мотори танків... На-проти — якась бабуня доїла корову, відмовляючи півголосом "Вірую".

— Бабусю, де я?! — видушив з себе, коли стара підвелається з стільця.

Вона здригнулась від несподіванки, перехрестилась і задріботіла з відром до його пріччя.

— Свят-свят-свят, у хліві, сину. Був колись в хаті та прийшли москалі й Богдан переніс до хліва, — загомоніла врадувано. — Вибач, синочку, вибач; тут безпечніше...

— Хіба тут самі росіяни, бабусю? Власовці? — запитав, звівшись на ліктях.

— Аякже. Були німці, прокляті, а тепер знов ті антихристи. Кари Господньої на всіх їх немає... Та ти лежи! Дуже слабий ти. Я зараз їсти принесу, принесу ліки, — сказала заметушившись.

— Ще не відходьте! — промовив з острахом, хвативши її за рукав. — Скажіть, на Бога, ви знаєте, хто я?

Стара стала над ним, мов зажурена мати:

— Як же не знати, сину. Ти ж, прецінь, високий наш офіцер, — сказала з леді помітною ноткою гордості. — Командир Крига, чи як-там. Усі ви тепер позміняли прізвища на такі чудернацькі...

— Крига?! — перепитав вражено, взявши за голову в якій розвиднілось зразу... Заметені снігом яри Кам'янеччини... Повні села прифронтового німецького війська... Холод і голод у незатишних гаях... Святвечір на хуторах край лісу і, нарешті, оте пронизливе — "Тривога! Ес-еси кругом!"

Пригадав, як повстанці, напідпитку, вискачували з нагрітих хат, як зацокали їхні автомати, як загули у відповідь картечі з есесівських танків, і як тихі різдвяні хутори знялись у мить морем вогню, диму та зойку. І ще, очевидно, пригадав того, чиїм іменем стара назвала його. Він упав посеред

дороги, смертельно поцілений в обидві ноги і груди. Підбіг, безпорадно нахилився над ним та лиш почув, наче з другого світу: "Ну, прощавай, "комісар". Брось, доб'ю себе сам! Ти ж веди, як дімовились — на ліс, у Галіцію... І не будь бабою, не будь гуманістом... Чорт їх був би не взяв, якщо б поголовували ще сутки"... І все. Надбіг звідкілясь лейтенант Басистий, підхватив командирову фінку, підхватив і його майже з під гусениць "Тигра", і все... Вести не лишилось кого. З батальйону, який уславився на всю Україну, який місяцями наводив білий жах на ляндшутів, веркщузів, банщузів та інших "шуців" — над ранком залишилось їх горстка. Лиш удвох, з Басистим, доповзли до лісу і... що було потім? Був сон. Довгий виснажливий сон... "Брось, доб'ю себе сам... Не будь бабою, не будь гуманістом"... І як міг він забути той докір? Як міг забути свою непростиму провину?

— Командир Крига, кажете? — повторив сумно. І хто ж вам це сказав?

— Та ж всі. І той безпалко, що приніс тебе на плечах, непрітомного, і Богдан... Усі.

— А він тоже десь тут, той безпалко?

— Ні, пішов з нашими у ліси. Ще за німців. А ті, що лишилися, спиняли москалів у байраку за селом. Думали спершу то партизани якісь і навіть були спинили на день. А тоді літаки надлетіли, танки надійшли; потолочили всіх, пів села з димом пустили... І поховать на цвинтарі не дозволили, нехристи. А живих вивезли, в штрафну армію взяли... Один Богданко зостався, та той скривається дуже.

Щось плутає, стара, — думав, слухаючи цю несамовиту розповідь. Не такі ж власовці страшні та й прав аж таких не мають. Навіть танків німці їм не дають. Чи є були це танки? І навіщо зупиняли їх за селом? Божевільне ціле те повстання з тобою вкупі... Чейже міг піти таки до дивізії. Закінчившись вишкіл — війна закінчилася б. Залишився б жити на Заході, а не доживати в якісь зазбручанськім хліві.

Або міг пов'язатися зі слабеньким більшовицьким підпіллям. Накидалися ж. Заждав би приходу більшовиків, зголосився б до армії і заки б пройшов вишкіл, війна закінчилася б теж. Чому ж відкинув те найрозумініше рішення? Соромився синів ненароджених? Факт... "Тату, ти був на війні? Приймав участь у тому повстанні проти найбільших двох світових потуг? Ти знов Чупринку, Позичанюка, Кригу?!" І що він відповів би їм, га? Що був тільки ес-есом? Червоноармієць? Що воював проти своїх?

Він завжди відчував якийсь нез'ясований жаль до свого батька за те, що той не був у Січових Стрільцях. Перед власним потомством бажав бути "чистим". Хоча в успіх повстання не вірив ніколи, хоча спочатку був взагалі проти зrivу, коли повстання все ж таки спалахнуло, він знов, що його місце у повстанських загонах. Бодай для форми; бодай на короткий час.

Бачив не раз, як гештапо забирало запідозрених з вулиць, з театру, з політехніки. Бачив згодом розстріл закладників у завулку Боїмів.. Саме проходив Краківською, коли скидали їх з автомашин. Ставили їх, зі зв'язаними дротом руками, уздовж паркану. Пристанув у гурті прохожих, усе ще не вірячи, що це екзекуція. Почув як з синіх третм'ячих уст одного приреченця вирвалось тихе "Езус-мар'я" і навіть подумав: так їм і треба, Анткам... Тоді пізнав у групі кількох українців студентів і вже не знав, що думати. А тоді середмістям княжого Львова сколихнула голосна черга і два десятки синів землі галицької попадали масою молодих тіл на мокрий брук своеї розтерзаної столиці. Попадали без патетичних окликів, без співання гимнів, без заповітів. Легенда створиться потім...

Глянув ще крадькома на забризканий мозком паркан, на струмки чорної крові, що спливала повільно у підземний канал, на шеренгу зніяковілих німців, на понуру товпу львов'ян — і хитким кроком пішов на підпільну квартиру Служби Безпеки. А все ж, його не арештують, не повісять і нерозстріляють, — думав тоді. Він обережний, формально безпартійний, старанно законспірований. Він демонстративно не співає революційних пісень. Мешкає не там, де приписаний. Уникає товариства тих, що граються пістолями, немов діточими цяцьками, спеціально ховають їх так, щоб видно було, щоб видувалась кишень. Він, зрештою, має свою циянідну подругу... У захололій руці стискав залякований грипс від Орла. Цікаво, про що він звітує цим разом, — думав. Певно знов про те саме: мельниківці, поляки, фольксдойчі, комуністи... Зліквідовани, вбиті, арештовані, запідозрені, розкриті... Завжди те саме, і завжди в такому порядку. Обов'язково. Ех, ти земле моя нещаслива!

— Снідай, сину. Ти заснув без вечері учора, — перервала нитку спогадів стара, ставлячи перед нього хліб з маслом, яйця, молоко й певно якісь ліки. Він і не завважив коли вона вийшла і як повернулася.

На їжу накинувся мовчки. Траплялося, — думав. Буде про що розказати не тільки синам, але і внукам. На скроні, певно, шрам, на нозі — шрам, а може і гірше... Хай. Зате совість спокійна. Таки спокійна. І обов'язок сповнений. І залишився живим! Тепер за всяку ціну додому.

І враз йому соромно стало перед старою. Від командира Криги вона напевно чекає всього, тільки не отаких підліх скритих думок, подумав. Завіщо вона рискувала за тебе? Навіщо до пам'яті привела? Безпринципна, невдячна свиня ти. Бодай прикидайся героєм, якщо нездібний ним бути насправді.

— Дякую... Який день сьогодні, бабусю? — промовив після довгої павзи.

— Споживай на здоров'я. Блудного сина, синочку. Перша неділя марта.

— Блудного сина, — вимирив тихо, під ніс,

— Що ти сказав? — перепитала, мішаючи щось поросяті, яке її собі голосно домагалося їсти.

— Нічого... А, Богданко це син ваш?

— Де-там. Сусідів. У Львові на дохтора вчився. Майже щоночі приходив сюди. Раніш приїздили й інші; радились, хтили в шпиталь до Тернополя везти. Казали, — зараження, ногу відрізати треба. Та раптом прийшли москалі й отакого тут нарobili. Тернопіль обступили навколо. Богдан сам лікував. Добрий він дохтор, у покійного Панчишина вчився...

Слухав уважно й нічого не розумів. Заібрученець у Львові учився? Власовці окружили Тернопіль? Де ж німці, чому вона тільки про тих "москалів" говорить?

— На якому боці Збруча ваше село, бабуню? — спитав для певності.

— По нашему боці, звичайно. В Галичині. Москалі тепер знов "западно" звуть, самі б вони запалися. Но мене вже не перероблять. Помру русинкою чи вкраїнкою по вашому... Мій загинув за ту Україну ще в дев'ятнадцятому, а от до назви не звикну ніяк.

Вона приклала запаску до своїх очей і відвернулася. Тільки конвульсійні здригання рамен зраджували, що під запаскою, по зморшках, спливали непокірні слізни. Не звернув на це зразу ніякої уваги. Був занадто врадуваний отим "по нашему боці, звичайно". Завжди вважав себе великим соборником, завжди шукав товариства з-за тієї мізерної річки, а от, опинившися в самій їхній гущі, зразу відчув, що в них окремий свій світ, що навіть далекі заблукавші грузини чи татари близчі їхньому серцю, ніж він, західняк, з усім своїм соборництвом. Були здебільш гостинні, уважливі — це так; та водночас були якісь насторожені, недовірливі й найбільшим їхнім компліментом було: "тяжко й повірити, що ти західняк". Але ж він був західняком і лише тепер насправді відчув до якої міри ним був. Тут він, мов риба в воді. Тут не потрібно нічого доводити, нічого вияснювати; тут всі вони змовники, всі як один.

— Не плачте, бабусю, — кинув потішаючо.

— Мій дідусь тоді згинув теж... Дочку гарну мате.

Глянула на нього й усміхнулася сумно:

— Маруся? То синова. Вісімнадцять років у неї було як одружилися. А тоді його на Бесарабію взяли. Кажуть, убитий на Дніпрі та я в це не вірю. Може десь так, як оце ти... Піду. Покличу її. Хай розкаже як те лікарство брати, а то ще наплутаю.

— Піду, — повторила і згасила ліхтар. — Дуже я рада, що ти очуняв нарешті... Ага! Он-там, під жолобом, залишили гранати. І машінгвер якийсь... Але тутки безпечно, сину. Нас "вони" бідняками рахують. Заходили лише один раз.

Останню фразу докінчила під брязкіт тяжких танків. Вони проїзджали десь близько, повз хлів, від їх тягару дрижала замерзла земля, тріщали

вузли старої будови. За танками, спокійніше, гули грузовики. Бач, у них і справді вже танки є. І без повстання. Чому не вибрали наші меншого лиха, не порозумілися з Власовим? Спільними силами ще може й спинили б червоних. Може й розбили б. Тепер пізно, мабуть.

І, мов для підтвердження, що й справді пізно, що танки не власовські, ранніми просторами сколихнула мелодія бадьорого маршу:

Здравствуй, милая Маруся,
Здравствуй, цвіт мой голубой!
Ми приїхали обратно
З красной армії домой...

У жилах в нього зацепеніла кров і душа втекла в самі кінчики пальців. Сумніву не було: більшовики! Шлях додому, про який перед хвилиною марив, став раптом довший, ніж від Землі до Марса... Не плутала стара. Під Тернополем фронт; ти ж в більшовицькім запіллі. Надівай маску негайно. Ти був у відділі Криги, бо думав, що він комуніст... Не вийде... Так, що ж? Гранати!

Машини віддалялися швидко й пісня губилася вже на полях.

ЩЕ ОДНА ПОЕМА ПРО МАЗЕПУ

Світова література має багато творів про славного українського гетьмана Івана Мазепу. Нікому з українців не присвятили чужинецькі письменники стільки поем, драм, романів і повістей як саме цьому великому державному діячеві, що в союзі зі шведським королем боронив права своєї батьківщини на вільне державне існування.

Але багатьох письменників цікавила не так державно-політична діяльність великого гетьмана, як його повна пригод і незвичайних випадків бурхлива молодість, коли він перебував при дворі польського короля. Зокрема увагу привертала така драматична подія з життя молодого Мазепи, як його їзда на дикому степовому коні, до спини якого наказав прив'язати роздягненого Мазепу і випустити в степ один розлючений польський магнат, що підозрівав Мазепу в романтичних звязках зі своєю жінкою. Факт цей, хоч не мав достатнього документального підтвердження, був згаданий у праці Вольтера про короля Карла, а пізніше широко висвітлений у поемах Байрона і Гюго й після того став предметом чисельних переспівів різних поетів і драматургів. У цю подію різні автори вкладали різний зміст: Байрон розглядав її просто як романтичну пригоду, Гюго тлумачив коня як випробування долі, яка через муки і страждання підносить героя до вершка слави.

Подібно розглядає Мазепу і південно-африканський поет Рой Кембелл. У своїй поемі "Ма-

...Говорила ти Марусю,
Що нерамотна була —
Попросила би подружку,
Написала би вона...

Чутке вухо щойно тепер вловило український акцент співаючих солдатів і він заспокоївся трохи. Не спіши. Вони не по тебе. Та й між ними є люди, — подумав.

— Знов у ліс. Знов на лови за нашими... Боже-мій-Боже, і коли воно скінчиться, — лементіла стара, позираючи у щілину в дверях. — "Милая Марусю"... Чого ж знасилювали, якщо вона "милая", Іроди? Та й чого понайділи, коли ніхто не запрошуєвав?

Вони ж невинні, бабусю. Ці ж не насилували; вони ж київські, наші, — хотів сказати та слова застягли десь в горлі. Після того, що сталося в цьому селі, і що діялось мабуть на всій тій широкій і Богом забутій землі — подібна лекція видалась йому якоюсь недореченою, зайвою.

Пригадав нерозлучну подругу жовтавого кольору і лиш прокричав у закриті вже двері:

— Бабусю, а знайдіть мій піджак! Піджак принесіть!

(Далі буде)

зепа", далекий від історичної правди, але цікавий своїми висновками та формально-мистецькими засобами, він подає ту саму фабулу, що й Гюго, але пропускає її крізь призму свого власного світогляду й психології. Нестримний рух і накопичення страхіт у цій поемі є характеристич-

М. МАТУЛА

МОЇЙ МАТЕРІ

*Hi! я не вірив, що то востаннє
Стиснув я, мамо, твою руку —
Ідуши у даль, у світ скитання,
Хоч серце чуло біль, розлуку.*

*Я не забуду слів твоїх прощаальних,
Гарячих сліз негаснучий вогонь,
Крізь даль я бачу чоло твоє печальне,
Крізь роки чую тепло твоїх долонь.*

*Вип'ю я келех гіркоти скитання,
Сходжу я безліч чужих доріг,
Вийду на світлу дорогу востаннє —
Вірю! Ступлю ще на рідний поріг.*

*Ти вже не вийдеш сина зустріти,
Постать твоя не майнє у вікні,
Може хоч клена похилені віти
Слово привіту прошепчути мені.*

*I запах рідних піль повіє —
Сп'янить омріяну роками мить
Ta душу пусткою овіє
I серце в тузі защемить.*

ні для її мінливого у своїх поглядах автора, що подібно до Джека Лондона пройшов повний пригод і різноманітних подій життєвий шлях поки став загальнозвізаним письменником.

У своїй поемі "Мазепа", Кемпбелл, як і Гюго, зображує лише пригоду на коні з кінцевим тріумфом героя і розглядає ту їзду, як випробування долі. В переказі подій яскраво виявились характеристичні ознаки ідеології фашизму: людиноненависництво, замилування до чужих страждань, ніщеанський культ надлюдини, протиставлення провідникові темної маси, що як отара підкоряється йому лише під батогом.

Поема починається моторошною сценою тортур Мазепи, якого прив'язали до спини дикого коня. Він був безпомічний, засуджений, благав про помилування, звисав, як зв'язаний півень. Кати, сміючись, прив'язували свою жертву до коня, раділи, бачачи як впивались мотузи в тіло нещасного, як тріскали м'язи.

Врешті вони самі втомились своєю забавою; зв'язаний їзdecь помчав безкрайою рівниною. Лише білі хмари плили за ним і сірий степ розлягався від обрію до обрію...

Їзdecь прийшов до пам'яті. Йому ввижались страшні привиди, що гналися за ним. Марно намагався він перегристи прив'язі. В його очах миготіли земля і небо. Як морякові, який підноситься на щоглу, здається, що море над ним, а небо вдолині, так і їздцеві виглядало все навколо обернено. На його спухлому тілі вузли мотузок в'їдалися ще глибше в рани, збільшуючи нестерпний біль.

Три дні нестримно ніс його кінь, як літаюча домовина. Коли на четвертий день зійшло сонце, то побачило простертоого на землі, розбитого в крові і піні їздця, що скаліченою рукою намагався визволитись від мотузок.

Хто міг би передбачити, що це обличчя у майбутньому осяють перлини? Чи припускав би хтось, що ця зів'яла рука піднесе шаблю, яка блисне мов місячні проміння в найдальшому просторі і збере червоні криваві жнива легіонів?

Але так має статись. Унедовзі він — татарський князь, пишно оздоблений і вкритий славою, вістка про якого гремить далеко на всі сторони. Він прикличе народи до бою і з гуркотом кине своїх козаків через увесь світ як блискавка кидає градом-бурею з неба. Він витримав випробування і має тріумфувати.

І далі поет роз'яснює сенс своєї поеми. Доля обирає одного з людей і наділяє його якостями генія. Людський натовп не розуміє його замислів, не бачить його розпростертих крил, ні напружених м'язів, ні вогненного дихання, здатного розірвати найтяжкі кайдани. Люди сміються з чого, обкидають його болотом.

Обранець долі переживає страшні страждання, але він бачить те, чого ніхто не наважився побачити навіть у сні.

Він кидається по своєму шляху, хитається, падає, але підноситься і вкінці тріумфує.

Таким обранцем долі вивів Кемпбелл у своїй поемі Мазепу. Так само трактує Мазепу і Гюго. Але коли в Гюго Мазепа у фіналі є князем України і нащадком гетьманів, то в Кемпбелла герой виступає як татарський князь і провідник козаків в одній особі.

Легенду про страшну подорож Мазепи на дикому коні Кемпбелл вклав у ніцшеанську схему надлюдини і конденсованим накопиченням різних моторошних образів старався досягнути найбільшого ефекту, не числячись з історичною правдою. Від поеми віде мелодраматичним жахом, кривавими страхіттями, вампіризмом, якими широко послуговується автор, щоб здобути особливі враження і цим просто приголомшувати читачів.

Для українського читача поема Кемпбелла цікава більше своєю формою, своїми мистецькими засобами і цінна тільки як зразок того, якого широкого діяпазону набула творча фантазія різних авторів при змальованні романтичних пригод Мазепи з днів його юності.

С. Г.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КІНА

Наукове Товариство ім. Т. Шевченка в США видало друком давно очікувану книжку Бориса Береста "Історія українського кіна".

Українське кіно — невід'ємна складова частини української культури взагалі, а національного мистецтва — зокрема. На протязі 65-ти річного існування українське кіно зароджувалось, викристалізовувалось і розвивалось як самобутня галузь мистецтва, як повноправна складова частина культурних надбань нашого народу.

"Історію українського кіна" видано (272 сторінок) на люксусовому крейдяному папері великого формату ($8\frac{1}{2}'' \times 11\frac{1}{2}''$) та оздоблено великою кількістю ілюстрацій (понад 450). Цю монументальну працю оправлено в тверду шкіряну обгортачу з золотим відтиском.

У цій книжці подано перший повний довідник усіх українських фільмів, а також абетко-

Кадр з фільму "Коліївщина".

вий показник окремих фільмів і показник імен учасників фільмового процесу в Україні та на чужині. Окремі розділи присвячено українській кінематографії поза межами Батьківщини, а також українським кіномистцям у Голлівуді. Крім інших цінних документальних матеріалів, наприкінці книжки подано резюме англійською мовою. Ціна книжки — \$12.50.

“Історія українського кіна” продається лише за попередньою передплатою з канцелярії НТШ:

Shevchenko Scientific Society
302—304 West 13th Street
New York 14, N. Y. USA

Кадр з фільму “Тарас Триснло”.

Кадр з фільму “Два Федори”.

“Нема на світі України, немає другого Дніпра”... “Доборолась Україна до самого краю”... А особливо кінцеве — “Учітесь, брати мої”... — скільки то сили, то ніжності, то палкої любови висловили у цих частинах кантати Поет і Композитор! Приємно вражали сумовиті переливи віолончелі (соліст — Доріян Рудницький), що так вдало підкresлювали настрій тієї чи іншої частини твору.

Можна з певністю сказати, що після великого Миколи Лисенка — “Посланіє” Антона Рудницького це найновіше і наймогутніше слово в українській музиці за кордоном та напевно і на Батьківщині.

Хор “Кобзар” був у Нью-Йорку на височині свого завдання, але жіноча частина хору в одному пасажі звучала слабше від мужеської. Однак український Нью-Йорк (понад 600 слухачів у переповненій залі “Фешен Інституту”) був захоплений всією програмою “Кобзаря”, а особливо кантатою, в якій композитор справді доніс вічне слово Тараса Шевченка до вдячних схильзованих людей.

В. Гальченко

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА

КАНТАТА “ПОСЛАНІЕ” — ЕПОХАЛЬНИЙ ТВІР

Композитор Антін Рудницький, автор багатьох музичних і вокальних творів, у тому числі опери “Довбуш” (лібретто Богдана Ігоря Антонича), свого часу диригент Харківської державної опери, а в Сполучених Штатах — організатор і диригент відомого мішаного хору “Кобзар” у Філадельфії, — написав симфонічну кантату “Посланіє” на слова Тараса Шевченка. Цей твір нещодавно виконав уперше хор “Кобзар” у Філадельфії, а потім у Нью-Йорку, — і всюди сорокхвилинна кантата сприймається як щось більше ніж музично-вокальний твір: це думки, надії й бажання Кобзаря, чудово висловлені мовою музики й пісні.

Технічно кантата “Посланіє” (до мертвих, і живих...) дуже складна і настільки ж багата своєю різноманітністю. Вона складається з чотирьох частин; для мішаного хору, трьох солістів та симфонічної оркестри, яку знаменито замінили піяністи Роксоляна Гарасевич і віртуоз-піяніст Роман Рудницький, що мав окрім свою близкую програму (хор виконував твір в супроводі двох фортепіанів). Могутньо звучать баритонові сольо — (Лев Рейнарович), схильованою ніжністю віє від сопранових сольо — (Євгенія Васilenko і Марія Мурована).

Кадр з фільму “Поема про море”.

(Всі фото взяті з книжки Б. Береста)

С. ГАЄВСЬКА

ПОСИЛАЙМО ДІТЕЙ ДО ТАБОРІВ

Хто у дореволюційні часи нашого дитинства думав, щоб посылати дітей до таборів на літо? Ще з більших міст виїжджали деякі діти на село з родинами, щоб вигріватися на сонці, купатися й безжурно провести час. Мало говорилося й про виховання дітей. Діти виховувалися наче самі від себе в релігії, оточенні, звичаях, культурі, що переходила від покоління до покоління.

Але часи міняються. Суспільне життя стає все більш скомпліковане. Сучасні економічні умови часто приневолюють матір і батька працювати поза домом. Щоб не залишати дітей на призволяще, почали виникати потреби дитячих притулків, садочків, клубів. Такі дитячі осередки не тільки дбають про дітей, але й значно впливають на виховання.

Діти — наша майбутність, надія. Тому батьки, суспільство, уряд дбають про освіту та виховання дітей.

У Советському Союзі справа виховання дітей та доросту часто набирає карогідних наслідків. Дітям настільки методично й уперто змалечку вщеплюють лояльність до партії та уряду, до більшовизму, що вони не раз партію та уряд ставлять понад свою родину. Дітей поневолених народів виховують в російському дусі на майбутніх яничар. Коли й буває національно свідома молодь, то це завдяки посвятній праці й впливам родини, або поодиноких патріотичних осіб.

Демократичні країни також дбають про виховання дітей та молоді. В Америці, наприклад, учителі в школах мають менші кляси й мають можливість більше пізнавати, спостерігати своїх дітей. Програми й завдання учителів спрямовані до того, щоб пристосовувати навчання до здібності та нахилу учнів. При кожній школі існують товариства родичів і учителів, що обмірковують, висловлюють бажання й напрямки у навчанні й вихованні.

У більших містах існує безліч приватних, церковних, громадських, міських, добродійних притулків, садочків, молодечих клубів, що запопіковуються дітьми дошкільного віку та старшими в часи після школи та в позашкільні дні. Літом до цих дитячих осередків приєднується ще багато літніх таборів. Вже з весни газети рясніють оголошеннями про табори, приваблюючи читача красою положення, чудовими умовами перебування для дітей, спортом, забавами.

Діяльність дирекції таборів можна поділити на два періоди. Зимою — організаційна робота, поширення відомостей про табір шляхом виступів в організаціях, персональними контактами, вербуванням співробітників, допомогових сил, а го-

ловне, вербуванням майбутніх таборян. Всі направи будинків, меблів, приладдя, закупи харчування на літо робиться заздалегідь, щоб у літні місяці життя в таборі проходило без перешкод.

На рекламу таборів звертають велику увагу. Розсилають розкішні бюллетені з кольоровими фотографіями з поодиноких ділянок таборового життя й діяльності. Підкреслюють важливість пристосування таборян до спільногого життя з іншими, розвитку в них почуття відповідальности, порядку, альтруїзму, послуху та дисципліни. Табори звичайно улаштовують в чудових околицях. Діти мають повну нагоду спостерігати, зацікавлюватись явищами природи, пізнати рослини, звірят, а саме головне — на свіжому повітрі провадити ріжні спорти — гри в м'яча, перегони, теніс, далекі прогулки, купання, веслування тощо.

День поділяється звичайно так: зранку провадиться навчання зі спорту, мистецтва, ручних виробів, підготовка до імпрез, ріжні проби. По обіді — година відпочинку, а тоді вільні гри під пильним доглядом та за порадами і вказівками вихователів. Видаеться таборова газета, відбуваються більші чи менші імпрези майже що другого, третього дня.

Мета табору — корисна розвага для дітей. Щоб діти в праці, в активності, в змаганнях знаходили зацікавлення, приємність, задоволення.

Не дивно, що хоч і рясніють літом дитячі табори в кожному живописному закутку американських просторів, але вони не світять пусткою. Ціле літо там повно дитячих голосів, співів, радості та сміху. Провідники таборів вкладають весь свій хист, запал і знання в свою працю, щоб найліпше задовольнити дітей та їхніх батьків, а одночасно підпорядкувати виховання таборян вимогам суспільства та педагогіки.

Звичайно в американських таборах кількість адміністрації, вихователів і допомогової сили досить велика; на кожних п'ять таборян в середньому припадає один працівник. Тому й перебування в таборі на наші гаразди не є дешеве. Від \$50.00 до \$100.00 на тиждень. Дешевші табори дістають допомогу від добродійних установ. Безплатні табори утримують церкви, юні та інші організації.

Перебування наших дітей в українських таборах ще більш потрібне. Крім усіх позитивних явищ таборового життя взагалі, наші діти в українських таборах мають нагоду пізнати одне одного, сприймати українську культуру, навчитись українських пісень, танків та інше.

Не з розкошів перші українські емігранти покинули свої села, родину та приятелів і виїхали за океан. Не легко було без знання мови, в чужому оточенні, пристосуватись до нових обставин. Але чесна вперта праця перемогла всі перешкоди. Заробляли на прожиток собі й своїй

родині, та ще й рідному краєві допомогу посилали. Як могли вщеплювали своїм дітям любов до своєї релігії, народу, звичаїв. У більших скупченнях українського поселення будували українські церкви, народні доми, українські школи, де навчались українські діти української мови, культури. Тому і зустрічаємо тепер багато українців другого й третього покоління, що хоч і не знають досконало мови своїх батьків, але розуміють і практикують ідеї українського визволення.

Але багато наших людей розсіяні далеко від рідних осередків. Часто батько й мати працюють і не мають змоги вщепляти дітям українську культуру. В англійській школі, оточенню, діти не чують української мови й тільки в українських таборах можуть хоч трохи пізнати наші звичаї, пісні, нашу історію, нашу мову.

Наша політична еміграція ще гостріше відчуває потребу національного виховання своїх дітей. Та навіть найсвідоміші патріоти не в силі боротися зі зовнішніми впливами асиміляції. Діти потребують українського дитячого товариства. Велику працю провадять школи українознавства, та в кількох годинах тижневого навчання вони не можуть належно розвинути національну свідомість. Крім того, багато наших дітей мешкають далеко й не можуть відвідувати навіть цих кількох годин навчання.

Залишається благословенне літо. Діти вільні від школи. Американські батьки заздалегідь улаштовують своїх дітей до таборів, щоб вони мали догляд і чомусь доброму навчались. Посилаймо й наших дітей до українських таборів. Вони, в оточенні своїх побратимів, посестер будуть привчатися до спільнотного товариського життя, розвивати почуття відповідальності, солідарності, співжиття з іншими.

Згадайте прекрасні соняшні дні в літі, коли приємна прохолода настроює ваш розум і душу на позитивно-конструктивну думку чи вчинок. Це благодатний час, щоб навернути наших дітей до нашого рідного. Під доглядом досвідчених вихователів, наші діти залишки сприйматимуть знання про наш народ, нашу історію, культуру. В українських співах, забавах, танках, імпрезах вони без труднощів сприйматимуть наші рідні звичаї.

Тепер, у цій країні, знання декількох мов стає дуже важливим. Економічна, політична, культурна залежність між народами поширюється швидким темпом. Університети, середні й навіть початкові школи широко впроваджують в свої програми навчання чужих мов. Українську мову вивчають в американських військових школах. Є катедри українознавства в кількох американських університетах для американської молоді.

Значно легше нашим дітям вивчати українську мову. Багато наших дітей говорять, чують

і розуміють рідну мову. Тому кількатижневе перебування в українському таборі поліпшить таке знання. Спільне співжиття, товаришування буде заохочувати до навчання й тих, що мають менше нагоди вивчати українську мову дома.

Українські вчителі-педагоги раді працювати в таборах, щоб виховувати наших дітей в українському дусі.

Наши церкви, економічні, політичні та виховавчі організації запроваджують у себе українські табори, літні школи українознавства, запрошують до праці кваліфікованих українських учителів, асигнують зі своїх коштів додаткові суми для утримання таборів.

Отож користаймо з доброї нагоди. Посилаймо наших дітей до українських таборів. Приведені у приемному оточенні, в товариських забавах, грах, імпрезах, літні вакації наших дітей будуть чудовими спогадами в їхньому житті.

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

улаштовує

ФЕСТИВАЛЬ ЮНОГО ОДУМ-у

в неділю, 17-го червня ц. р.

в Українському Селі, в Бавнд Брук, Н. Дж.
Свято розпочнеться о год. 10-ї ранку підняттям
Американського та Українського прапорів,
після чого відбудеться

ПОЛЬОВА СЛУЖБА БОЖА

У програмі:

Велика різноманітна мистецька частина юних одумівців.

Після мистецької частини —

ВІДЗНАЧЕННЯ КРАЩИХ ВИКОНАВЦІВ

Від години 3:30 —

ЗАБАВА - ПІКНИК

під звуки оркестри В. Бичковського для молоді та старшого громадянства.

Демонстрування фільмів з діяльності ОДУМ-у.
Добірний буфет. Приємна корисна розвага
та відпочинок.

При цій народі — ВПИСИ ДО ТАБОРУ.

Головна Управа ОДУМ-у в США

Весь дохід призначений на організацію
відпочинково-вишкільного табору
Юного ОДУМ-у.

СИМОН ПЕТЛЮРА про завдання української еміграції

(Продовження зі стор. 4-ої)

У ділянці науки треба відмітити працю наших найповажніших установ, УВАН та НТШ. У даний момент, у хвилину посиленої русифікації в Україні, їхня праця набирає ще більшої ваги. На прикладі Енциклопедії Українознавства бачимо, як наші старання тут, викликають позитивні наслідки на рідних землях. Тому дальша, пожвавлена праця наших наукових установ конечна, як активна допомога нашему народові в його боротьбі за збереження.

Оглядаючи сучасний стан перекладної літератури, як художньої так і наукових творів, мусимо з жалем ствердити, що тут могло б бути багато ліпше. Наші брати в Україні не мають того доступу до джерел, не мають часто потрібного знання мов, щоби зробити доступними українському читачеві твори світової літератури. Там, дома, якщо і появляються переклади зі світових мов на українську, то часто робляться вони прямо з відповідних російських перекладів; а відомо ж скільки на цьому тратить безпосередність твору. Організація праці у цій ділянці та організація співпраці поодиноких працівників, про що детально говорить у своїй розвідці Симон Петлюра, все ще незавершені.

І ще одна заввага Симона Петлюри у зв'язку з нашим ставленням до оточуючого нас чужинного світу гідна уваги й сьогодні. Він каже, що так само шкідливими є для нашого розвитку "безоглядне, безкритичне перенесення на наш ґрунт чужоземних... цінностей", як і "цілковите нехтування їх або замкнення в свої тільки власні межі і здобутки".

Дальша ділянка, архівні розшуки та зібрання матеріалів для української національної бібліотеки, запропоновані Петлюрою в обговорюваній розвідці, були виконувані з добром успіхом і після першої, і після другої світової війни. Однака діяльність у цих ділянках ніколи не вичерпується. Наші завдання в даний момент змінені хіба до тієї міри, що дані про українську визвольну боротьбу та навіть і перший період праці нашої еміграції належать уже до архівних матеріалів.

Багато уваги присвятив Петлюра також ділянкам допомоги інтернованим та студентам. Сьогодні у нас немає таборів інтернованих, але потреба допомоги поширилася загально на ціле заслужене покоління нашого громадянства. Приємно відмітити, що творяться місцеві організації, як от у Торонті, які кладуть собі за ціль опіку над цим поколінням. Щодо студентів, то в даний момент нашему молодому поколінню потрібна не стільки матеріальна, як моральна допомога, потрібний органічний зв'язок із ними, щоб утримати тягливість державницьких ідеалів. Праця молодечих самовиховних організацій

і студентських клубів у цій ділянці незвичайно важлива. Вона може ще не така трудна сьогодні, коли більшість наших студентів хоч народилися в бурхливий час нашої історії. Труднощі зростуть, коли наша студентська молодь не матиме ніякого безпосереднього органічного зв'язку з далекою Україною. Якщо хочемо побороти ті труднощі, то вже тепер мусимо взятися за працю над цією молоддю та встановити з нею зв'язок за посередництвом церкви, рідної школи, юначих організацій.

Сьогоднішня міжнародня ситуація відмінна від ситуації, в якій писав Петлюра обговорену нами працю. Отож потрібні часто відмінні методи праці. З нашого розгляду, однаке, яскраво видно, що основні засади щодо завдань української еміграції, подані Симоном Петлюрою майже 40 років тому, не перестали нас зобов'язувати і сьогодні. Актуальними залишаються й слова Симона Петлюри, написані в одному з його листів два тижні перед його смертю: "Я вірю і певний, що Україна, як держава, буде. Може не зразу такою великою, як нам хотілось би, але буде.. У мене немає розчарування ні в нашему народі, бо він такий, яким його зробили обставини, часом сильніші од нього, ні в його здатності до самостійного життя, бо ця здатність буде розвиватись і змінити його. Ситуація, в якій він опинився сьогодні, не є ні вічною, ні безнадійною. Змінити її — до певної міри залежить і від напруження власних сил. Треба працювати над цим усім і кожному, — в міру його сил і можливостей".

І сам же Симон Петлюра, своїм життям, прикладом духового росту, заплатою найвищої ціні за свої ідеали, дав нам приклад такої праці, показав нам шлях.

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

404 Бетурст вул., Торонто, Онтаріо

△ Платить 4% за депозити.

△ Уділяє високі та дешеві позички.

△ Асекурує ощадності до \$2,000, позички до \$10.000.

△ Щоденне і вечірнє урядування.

Впишіться і користайте з послуг
у Кредитовому Союзі.

Тел.: ЕМ 3-3994

ВІСТИ З УКРАЇНИ

ХТО ЗАСНУВАВ ЧЕРНІВЦІ?

Кілька років тому наукові працівники Чернівецького краєзнавчого музею знайшли цікавий документ. Він був складений 1775 року. Тоді до магістрату викликали старожитніх мешканців міста й запитали: "Хто збудував Чернівці?"

"За переказами батьків, — відповіли вони, — наше місто збудували руські (українські) князі, які мечем боронили цей край від ворога. Місто було розташоване в долині Прута, а через татарські наскоки занепало. Молдавські князі відбудували його на протилежному березі ріки, де Чернівці стоять і тепер".

Переказ записали і забули.

Цей документ привернув увагу дослідників. Вирішили затони юних краєзнавців і студентів університету під керівництвом археологів. Незабаром на околицях Чернівців були виявлені в землі рештки міських будівель XII-XIII століть. Почалися систематичні розкопки. Досліджено т. зв. "квартал металургів", де древньоруські (читай українські) ремісники в примітивних горнах плавили залізо, розкрито обвуглени рештки мешкань ремісників і воїнів, зібрано велику кількість давніх речей. Серед них є кам'яні вироби з Волині, глиняний посуд із Києва, залізні наконечники стріл, янтарні прикраси, численні вироби з бронзи, срібла, заліза й кістки.

Вірогідність народного переказу стверджується. Дійсно, в XII ст., коли Буковина входила до складу Галицько-Волинського князівства, наші далекі предки збудували тут, на перехресті торговельних шляхів, фортецю. Під її стінами постало велике торговельно-ремісничє місто. В XIII ст. татаро-монгольські завойовники зруйнували й спалили міські укріплення. Мешканці перейшли на горбастий правий берег річки Прута і там, серед непрохідних букових лісів (відсік походить назва Буковина), заснували нове місто — теперішні Чернівці.

КІНОТЕАТРИ КІЄВА

На Брест-Литовському шосе відкрито новий широкоекранний кінотеатр імені Довженка на понад тисячу місць. Тепер у Києві діє 36 постійних і 18 літніх кінотеатрів, з них — лише дев'ять широкоекранних.

ЩЕ ОДИН "ПОДАРУНОК"

Харківський завод "Електроважмаш" виготовив і випробував чергового турбогенератора потужністю 200,000 кіловатів, приначеного для однієї з теплових електростанцій. Більшовицька преса так і не подає куди ж саме призначено цього гіантського турбогенератора. Чи не відвезли його стандартною дорогою, як чорговий "подарунок старшому братові" — Москві?

ВОДОГОНОВІ П'ЯТСОТ РОКІВ

Минулого літа серед руїн Хотинської фортеці на Дністрі, юні краєзнавці з Чернівців під керівництвом археологів проводили розкопки. До рук школярів попадали різні речі: то глиняна козацька люлька, то залізний наконечник стріли, то ядра шістьсотлітньої давнини.

Одна з учениць виявила глиняну трубу завдовжки 35 сантиметрів. Біля неї була друга, трохи далі — третя. Труби були майстерно з'єднані між собою. Археологи встановили, що це водогін, який діяв у Хотинській фортеці 500 років тому.

ЗНАХІДКА

БІЛЯ СУХОГО ТАШЛИКА

Студент Глодоської середньої школи, Хмілівського району на Кіровоградщині, на землі біля річки Сухий Ташлик випадково помітив якусь бліскучу металеву річ. Коли він спробував ту річ підняти, виявилось, що вона кріпко тримається в ґрунті. Довелось виколупувати її загостреною палицею. Через деякий час у руках студента виблискували на сонці масивний плетений із золотого дроту ланцюг, медальйони, браслети, персні, сережки.

На місце знахідки прибули працівники Кіровоградського обласного краєзнавчого музею та київські археологи, які провели розкопки.

На невеликій глибині було розчищено дві купки перепалених людських кісток. Біля них лежали залізні й срібні пряжки, золоті наконечники поясів, залишки одягу з пляшої тканини та залізне тесло. Неподалік знайдено уламки срібного посуду, на яких збереглись рослинний орнамент і чудово виконані фігурки левів. Виявлено також зброю — рештки меча, золоті руців'я, піхви від меча й кинджала, зігнутий залізний наконечник

списа. Викопано вудила, стремена та багато золотих і срібних розеток, що прикріплювалися до ремінців кінського запрягу. Всього ж знайдено близько ста золотих і двадцять п'ять срібних речей.

Милує око тонка робота давніх ювелірів. Вони вживали таких прийомів орнаментації, як зернь, тобто орнамети, що складається з найдрібніших, завбільшки як макове зернятко, золотих кульок, напаяних на поверхню речі або пірамідками одна на одну, скаль — орнамент з напаяного тоненського дроту. Багато речей оздоблено самоцвітами.

Не викликає сумніву, що більшість предметів виготовили місцеві слов'янські майстри, хоч деякі вироби — іранського та візантійського походження.

Вчені датують поховання біля села Глодоси VII сторічям по Христі і висловлюють думку, що воно належить одному з слов'янських племінних вождів та його дружині. Поховання свідчить про високий ступінь соціального й майнового розшарування в східнослов'янському суспільстві напередодні утворення древньоукраїнської держави, а також про зв'язки з сусідніми й далекими країнами.

М. Л.

КАЗАН — ВЕЛЕТЕНЬ

На Зміївській тепловій електростанції в Україні встановлено паровий казан такого розміру, що щоб доставити його на будівельний майданчик (у розібраному стані) треба було понад п'ятсот залізничних платформ.

Цей гіант з'єднаний з неменш потужною турбіною — на 200 тисяч кіловатів. Щоб дати рух її лопатям, казан виробляє неймовірно велику кількість пари — понад шістьсот тон.

Докія Гуменна

СЕРЕД ХМАРОСЯГІВ

Перед очима читача промиготить захоплива панорама нью-йоркської мозаїки, вловлена 21 раз у раму короткої новелі.

Ціна книжки: \$2.50.

Замовлення й оплату слати на адресу:

D. HUMENNA
c/o The Ukrainian Academy
206 West, 100th Street
New York 25, N.Y. U.S.A.

З ЖИТЯ ОДУМ-У

МОНТРЕАЛ

На своєму шляху, філія ОДУМ-У в Монреалі переборола немало перешкод. Найбільшою з них був брак відповідного приміщення, де члени могли б систематично сходитися та провадити належну працю у своїх гуртках.

Члени філії — здебільш діти членів Української Православної Церкви, яка містилася у підваль невеликого будинку.

1961-ий рік став переломовим роком у житті парафії св. Покрови та філії ОДУМ-У.

У 1961-му році, на місці маленької хатки збудовано величавий Храм — при ньому дві просторі залі, школа, канцелярія й помешкання.

Багато грошей та фізичної праці вклади парафіяній одумівці у спільну нову будову. Одумівці працювали на будові, одумівки готовували обіди для робітників. У праці при будові брали участь одумівці: О. Канарейський — голова будівельного комітету, І. Передерій — секретар, І. Гарбуз — член комітету, Василь Різанів, Вол. Різанів, В. Кандиба, А. Бокій, Я. Момот, В. Слісаренко, І. Ващенко.

Одумівки: В. Канарейська, Л. Михайлівська, В. Михайлівська, Г. Глухів.

Зі закінченням будови значно пожвавилося життя філії, поширило виховну працю, активізовано філіальні гуртки, влаштовано три гарні забави, що залишили приятне враження у присутніх.

До філії вписалося багато нових молодших членів. Свіжий актив повинув управу філії.

Одумівці Монреалу: з о. прот. Є. Чижевим.

Засідання управи відбуваються регулярно — щотижня. Спортивний відділ філії придбав пінг-понговий стіл та інший виряд.

11-го березня філія ОДУМ-У спільно з Православною Громадою відзначила роковини Т. Г. Шевченка. Драматичний гурток філії поставив інсценізацію "Гамалія", одумівки Валентина та Ліда Міх співали дует.

При парафії організовано школу українських народних танків під керівництвом балетмайстра Т. Марущака.

Школа розподілена на три групи, залежно від віку танцюристів. Старша група — одумівська.

При парафії також відновлено Рідну Школу, в якій учителюють три одумівки.

Члени філії ОДУМ-У плянують придбати фарму в околиці Монреалу, на якій організовуватимуть літні табори одумівців та Юного Одум-У.

ТОРОНТО

СУЖЕРО за співучастю ДОБРУС-У готовують зустріч українського громадянства США і Канади у днях 3—4—5 серпня ц. р.

4-го серпня, з нагоди зустрічі, філія ОДУМ-У в Торонто готове забаву у великій модерній залі новозбудованого готелю Рідженсі Таверс при 89 Авеню Род у Торонто.

Гратиме оркестра "Мелоді".

Буфет у розпорядженні управи філії ОДУМ-У.

Початок о 8-ій год. вечора.

Члени філії ОДУМ-У запрошують усіх учасників зустрічі на забаву, запевняючи усім веселу й товариську атмосферу.

**

Відбиванкова дружина торонтонської філії ОДУМ-У, у суботу, 14-го квітня ц. р. в м. Пітерборо виграла перше місце та чашу Онтаріо у фінальних змаганнях "сеньорів Б". Ця дружина дістала право записатися у наступному році до "сеньорів А" онтарійської ліги, де змагатиметься за чашу і перше місце цієї ліги.

У цьому році, дружина змагатиметься за чашу ОДУМ-У Канади (вона її тепер тримає) та чашу ОДУМ-У США і Канади, яку тримає відбиванкова дружина філії в Боффало.

Вітаємо одумівську дружину і її капітана Павла Келембета з успіхом та бажаємо перемоги у наступних змаганнях.

ПРИВІТАННЯ

Торонтонські одумівці вітають члена-основоположника ОДУМ-У в Канаді Богдана Світайло та Нелі Коритко (з Данкірк, США) з їхнім одруженням. Вінчання відбулося у суботу, 19-го травня 1962 р. у м. Лакаванна, США. Редакція й адміністрація "МУ" бажають молодій парі щасливого, веселого й без журного життя.

**

ВІСТИ З ОДУМ-У КАНАДИ

На 3-му засіданні Головної Управи ОДУМ-У, яке відбулося 11-го березня, ц. р. в Торонто, кооптовано Ігора Дрозда членом Головної Управи та прийнято наступні ухвали:

1. Головна Управа ОДУМ-У в Канаді платить щорічно Українській Національній Раді національний даток у сумі 100 долярів та закликає всі українські організації, що підтримують Український Державний Центр в

... І після інсценізації "Гамалія".

екзилі — УНРаду — піти за прикладом канадського ОДУМ-у, визнавши річну національну вкладку від своєї організації.

2. Головна Управа ОДУМ-у в Канаді видає у цьому році льотерію під гаслом "Табір Юного ОДУМ-у", прибуток з якої призначений на табір Юного ОДУМ-у в Канаді.

**

Центральний Комітет ОДУМ-у готує цогорічну зустріч одумівців США, Канади та українського громадянства у днях 1—2 вересня ц. р.

Зустріч відбудеться на терені СІІА. Детальні інформації про зустріч будуть подані у наступних числах "Молодої України".

**

У січні ц. р. до Головної Управи ОДУМ-у в Канаді звернулася родина покійного видатного українського поета Юрія Клена, щоб ОДУМ допоміг

роздрати льотерійні квитки, прибуточок з яких призначений на видання недрукованих творів Ю. Клена: 1-го тому "Поезії", 2-го тому "Попіл Імперії" та 3-го й 4-го томів перекладів творчості В. Шекспіра.

Головна Управа та філії ОДУМ-у в Канаді перебрали від "Фундації Творів Ю. Клена" певну кількість книжок льотерійних квитків для поширення серед своїх членів.

ПЛЕНУМ У КЛІВЛЕНДІ

14 квітня в місті Клівленд, Огайо, відбувся пленум ОДУМ-у західніх філій США. Участь взяли члени управ Чікагської, Клівлендської і Боф-фалівської філій. Портланська філія, віддалена на три тисячі миль від Клівленду, прислава свій письмовий звіт. Міннеаполіська і Ракфордська філії, з невідомих причин, не прислали своїх представників.

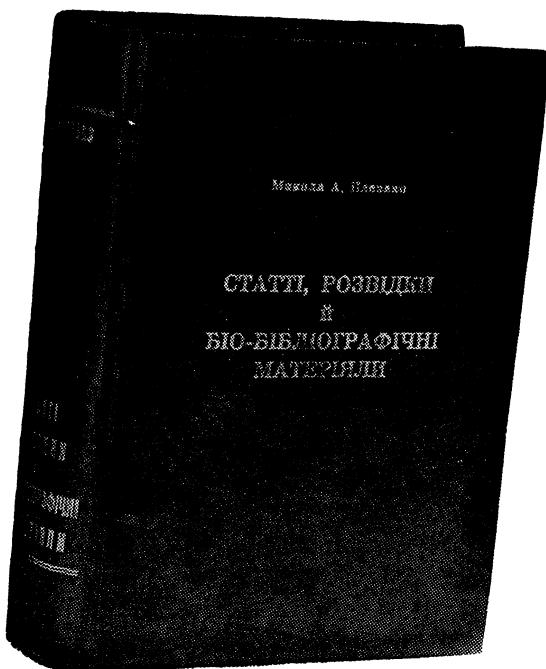
Актив ОДУМ-у з'їхався до Клів-

ленду, щоб обговорити одумівські справи та активізувати працю філій. З Ньюарку на пленум прибув Голова ГУ ОДУМ-у в США Антон Філімончук.

До президії пленуму було обрано Василя Пономаренка, члена ЦК ОДУМ-у, Раїсу Борідко, Григорія Терещенка та Віру Лукаш.

Звіти з діяльності ГУ ОДУМ-у подали Філімончук та Олексій Коновал, реф. юнацтва ГУ ОДУМ-у. Від філій звітував Василь Пономаренко, Василь Райнога та Олексій Коновал. У звітах і дискусіях заторкували та обговорювали різні одумівські справи. Зокрема багато уваги присвячувано творенню клітин ЮнОДУМ-у.

Клівлендською філією було подано на розгляд пленуму та ГУ ОДУМ "самовільне колядування" деяких членів філії. Як виявляється, Колегія Св. Андрія у Вінніпезі доручила своїм богословам провести коляду на ціль

Книга розкішно видана, на гарному папері, з ілюстраціями, у твердій оправі, має 808 сторінок друку.

Книги в продажу нема: частину тиражу видавець розіслав по чужих бібліотеках, а решту подарував Комітетові по будові храму св. Симона в Парижі (церква-пам'ятник Головному Отаманові Симонові Петлюрі) і її одержить той, хто внесе дві цеглинки на будову цього храму. Вартість 1 цеглинки — 15 дол.

Гроші слати на адресу: голови комітету:

P. Plewako, 38 Av. de L'Opera, Paris, 2-e, France

В КОЖНІЙ ХАТІ, В КОЖНІЙ КУЛЬТУРНІЙ РОДИНІ, В КОЖНІЙ БІБЛІОТЕЦІ, ШКОЛІ, ІНСТИТУТИ

мусить бути книга:

**Микола Плевако
СТАТТІ, РОЗВІДКИ Й БІО-БІБЛІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ**

У цій книзі систематизовано твори майже всіх українських письменників, починаючи від І. Котляревського і кінчаючи 20-ми роками 20-го століття. Микола Плевако зібрав усе надбання української літератури — "все багатство, всю різноманітність тем у ній і силу та красу творчих засобів українських письменників".

Миколу Плевако знищили російські окупанти, його праці зібрав і впорядкував відомий літературознавець Г. Костюк, книгу видав старший брат Миколи Плевако — Петро Плевако.

Ось як висловився про неї архиєпископ Сильвестер (проф. С. Гаєвський):

"Ця книга є багаточім матеріалом і науково-методологічним і фактично-вказівним. Ціла доба освітлена в ній. Ніякий підручник, ні університетський виклад без неї тепер не в стані обійтись".

Книгу висилає в-во "Нові Дні" на розпорядження Комітету. В крайньому разі в-во "Нові Дні" прийме її гроші для пересилки Комітетові, але будемо вельми вдячні нашим читачам, якщо вони вишлють їх безпосередньо в Париж на подану вище адресу.

Колегії. Деякі члени філії, без відома управи філії, яка організувала одимівську коляду, провели коляду під маркою ОДУМ-у. Коли філія звернулася до тих членів за виясненням, то дісталася від них та Колегії Св. Андрія відповідь — не ваша справа.

У висліді дискусій у тій справі було запропоновано Управі філії в Клівленді покликати тих "гуляйпільців" на засідання Управи й дати звіт з того колядування. Провести зако-лядовану суму через касову книгу філії. Коли ж вони й далі знахтують звернення Управи філії — подати їх на розгляд товарицького суду й дамагатися їх виключення з наших рядів, оголосивши їх імена в пресі.

Багато уваги було присвячено поширенню та розбудові матеріальної бази журналу "Молода Україна" та "Літопису ОДУМ-у" при часописі "Свобода".

Філії в Біффало було доручено замовити залю та площу для переведення зустрічі ОДУМ-у Канади й США, як теж для з'їзду ОДУМ-у США на початку вересня, коли припадає день Праці.

На закінчення пленуму було винесено такі постанови та рішення:

Кожна філія мусить дати негайно по \$50.00 для дальшої розбудови організації, підготовки виховників ЮНОДУМ-у, платити належні відсотки, тримати тісний зв'язок з ГУ та звітувати своєчасно.

Кожна філія мусить кольпортувати журнал "Молода Україна" та стреміти до більшої його передплата. "Молода Україна" повинна поміщати на своїх сторінках матеріали, які будуть доступні не лише старшим а й ЮНОДУМівцям, для яких треба присвятити 5-6 сторінок. Запросити старших людей, які тепер уже є на пенсії й мають знання з різних галузей науки, поділитися з ОДУМ-івцями на спеціально влаштованих гутірках, доповідях, своїм досвідом. Делегати роз'їхались до своїх філій з новою енергією та настановами до дальшої плодотворчої праці в галузі виховання повноцінної української молоді.

Око

НАСЛІДУЙТЕ ЧІКАГО

Будинок до послуг філії — велика річ. Він дає необмежені можливості для виховної праці.

На початку лютого ц. р. одумівці-делегати філії були, разом з іншими молодечими організаціями, на панахиді в Українській греко-като-

лицькій церкві Св. Миколая, по сл. п. Северинові Левицькому, верховному провідникові Пласти.

У кінці лютого відбулися свято Лесі Українки, а на початку березня іздили з мистецьким виступом до Ракфорду.

У березні, громадянство міста Чікаго влаштувало свято Шевченка. З тієї нагоди видано пропам'ятну книгу "Чікаго-Шевченкові" в якій поміщено матеріали про святкування роковин Шевченка різними організаціями на протязі 1961 року. Про святкування роковин Шевченка нашою філією в тій книзі поміщені допис і чотири знимки з Шевченківських імпрез.

Філія дала на пам'ятник Шевченка в Вашингтоні \$25.00.

18 березня в школі Шопена відбулося свято Героїн. Від ОДУМ-у брала участь у спільній декламації Стеffi Ковалчук. Юні одумівки, разом з реф. юнацтва Вірою Лукаш, були розпорядчиками.

Збори філії ОДУМ-у це нормальна річ в Чікаго. Всі важніші справи вирішуються на них, а тому вони й відбуваються часто.

Рій "Білі Троянди", заплянував виробити різноманітні речі, як писанки, вишивки, подушки і, за зароблені в цей спосіб гроші, зробити спільну подорож аж до Колорадо в Скелястих горах, яке віддалене на тисячу миль від Чікаго. Вони енергійно працюють над переведенням свого пляну. Віримо, що всі, до кого вони звернуться, допоможуть придбанням їх речей!

У кінці березня в філії зорганізовано ще один рій, це вже п'ятий, який має назву "Маки". Виховником є Олена Павелко, ройовою Надія Удовиченко, заступником Оксана Ревенко і скарбником Катя Ковалчук.

14 квітня Віра Лукаш, Галина Бойко, Олексій Коновал і Григорій Лень (члени управи), іздили до Клівленду (майже 400 миль) на пленум західних філій ОДУМ-у.

15 квітня філія влаштувала свято Тараса Шевченка. Доповідь прочитав Василь Коновал. Після доповіді відбулася мистецька частина, якою керувала Таня Суховій. Мистецький вечір почався гуртовою декламацією містерії поета "Великий льох". (Брали участь Люба Литус, Галина Бойко, Стефа Ковалчук, Віра Лукаш, Валя Пошиваник, Марія Ковалчук, Людмила Мирутенко, Микола Скиба, Володимир Косогор і

Олег Масловський). Після інсценізації "Великий льох" — декламації віршів Тараса Шевченка та авторів, які присвятили свої вірші Кобзареві. Декламували Шеран Дайнека, Віра Коновал, Андрій Скиба, Петро Лисенко, Олександер, Евгенія і Любіа Петренко і Катя Ковалчук. Декламації були переплетені музичними виступами (Петро Лисенко, Людмила Мирутенко, Тамара Дмитренко, Ніна Ступак і Евгенія Петренко). Любіа Петренко, під акомпанімент своєї двоюрідної сестри Евгенії, виконала пісню Наталки з оперети "Наталка Полтавка", "Видно шляхи полтавські" та пісню Одарки з опери Гулака Артемовського "Запорожець за Дунаєм".

Твори Шевченка були й є невинчорним джерелом для композиторів. Але є багато творів поета покладених на музику самим народом. Одним з таких прикладів пісенної народної творчості є "Ой, люлі, люлі" та "Спускайся вечериночку", що іх виконали одумівки роя "Білі Троянди" під керівництвом Олени Павелко. На закінчення мистецького вечора хор одумівок відспівав "Заповіт".

При підготовці виконавців різних мистецьких виступів, багато енергії та старань прикладає Анатолій Степовий, зашо філія йому широ вдячна.

Організаційний реф. Данило Звертайло, зорганізував шаховий турнір у якім беруть участь 9 осіб. Змагання ще продовжуються. 20 квітня рій "Золоті Орли", разом з своїм виховником Дмитром Грушецьким, зробили прогульку до лісу, а 21 квітня рій "Маки" з виховницею Оленою Павелко зробили екскурсію до музею.

На загальних зборах філії 21 квітня 1962 року було прийнято в члени філії Олю Юзикович.

29 квітня група одумівок виступала в Чікагському університеті на інтернаціональному вечорі.

Філія заплянувала відбути у травні свято Симона Петлюри та зробити кілька прогульок.

Хронікар

СВЯТО МАТЕРІ В НЬЮАРКУ

12-го травня ц. р., відділ Союзу Українок Америки влаштував у залі Української Школи при Українській Католицькій Церкві, Свято Української Матері. Незважаючи на невигідний час, людей прийшло досить багато, а особливо українських ді-

тей. Крім учнів школи, найліпше була заступлена молодь Юнодуму та Пласту, прийшовши в односторонях.

Програма Свята була скромна, але різноманітна та вдало підібрана. Виступали виключно діти, а тому, можливо, й мило було дивитися. Кожний виступ присутні нагороджували рясними оплесками. Ньюарський відділ Юнодуму, як учасник Свята, виявив себе дуже гарно. Від новацьких роїв, з народнimi танками виступили Микола Семенець та Валя Приходько, а від юнацьких гуртків — І. Котляр, Л. Котляр, В. Жибурт, К. Гладун, Л. Видра, В. Кирейко, М. Семенець, В. Журавель, В. Каплій та Д. Стройник. Гарні українські народні строї та бездоганно виконані українські народні танці принесли нашим юнодумівкам та юнодумівцям неабияке задоволення. Інструктором і дорадником танців є досвідчений майстер українського танку п. Сергій Снігур, а його асистентом і інструктором до цього виступу була молода одумівка — Галия Павленко. Останньою точкою Свята була інсценізація "Весна", яка своєю кольористикою та милою грою дітей залишила в присутніх гарне враження.

Ів. П.

СИРАКЮЗИ, Н. Й.

28 січня ц. р. відбулися загальні збори молоді, що ухвалили пожвавити діяльність Філії ОДУМу, накреслили плян праці й вибрали нову Управу в такому складі: Володимир Трускало — голова, Микола Тимченко й Микола Новохатько — заступники голови, Оля Кравець — секретар, Ніна Новохатько — організаційний референт, Микола Дяченко — референт інформації та преси, Михайло Назаренко — культурно-освітній референт. Збори відбулися при численній і активній участі нашої молоді, наслідком чого філія зросла до 28 членів.

Відразу ж після зборів зорганізовано молодечий хор. Третього березня було влаштовано Одумівську забаву, що пройшла з великим успіхом. Забава розпочалася виступом хору, що виконав "Марш молодості". У перерві між танцями виступали: Петро Тимченко (народний танок "Чумак"), Віктор Шепель (народний танок "Гонта з шаблею") і молодечий хор, що виконав три пісні: "Живи, Україно", "Ой, у лузі червона калина" та "За городом качки пливуть". Хором диригував Ми-

хайло Назаренко. Одумівки Маруся Кучеренко й Ніна Новохатько виконали дует "Бабусю, рідненька" в супроводі Володимира Трускала (акордеон). Королевою забави обрано активну одумівку Галину Тимченко. Добірний і смачний буфет влаштували Павліна Дяченко й Ніна Новохатько, а їм допомагали жертвенні матері Антоніна Павелко, Марія Трускало та Марія Кучеренко, за що їм належиться шире признання й по-дяка. Дохід з забави призначено на влаштування домівки філії.

РІЗНЕ

ЗАЛИШКИ МАТРІЯРХАТУ

Біля підніжжя Гімалай, в Індії, живуть племена Красі і Гіро, в яких жінки керують усім суспільним і родинним життям. Так, наприклад, коли дівчина хоче вийти заміж, вона закликає до себе чоловіків із своєї родини і наказує їм привести до неї обранця. Якщо хлопець чинить опір — застосовують силу. Під час зустрічі з нареченою, женихові дають змогу втекти. Але ж якщо він не скористався з цієї можливості або ж втеча була невдалою, зараз же відбувається заручення.

Тільки жінки тут мають право на спадщину. Народження дівчини тут вважається святом. Якщо в родині немає дівчини, батьки мусять взяти її собі на виховання з іншої родини. Дитина одержує прізвище матері. Чоловіки не мають права одружуватися за власним уподобанням. З шести років хлопчики живуть окремо, у так званих "будинках чоловіків". Вдівці не мають права одружуватися вдруге доти, доки їх не закличе якась жінка. Звичаї і традиції племен Красі і Гіро — єдині в світі.

НЕБЕЗПЕЧНЕ ДЕРЕВО

Воно росте на берегах Панамського каналу, у Мексіці, Венесуелі; називають його "манчінелла". Листя і плоди цього дерева дуже отруйні. Підійти до нього можна тільки одягнувшись плащ, рукавиці і маску. Навіть дощова крапля, щопадає з листя, викликає серйозне запалення шкіри... Разом з тим це дерево дуже ціниться, з нього виготовляють чудові меблі. Перед тим, як зрізати "манчінеллу", навколо розпалиють багаття. Коли обгорить листя і добре висохне стовбур, його обережно зрізують.

ПРАВДА ПРО РУСАЛОК

У давнину, в південних морях і океанах морякам доводилося бачити дивовижних тварин з риб'ячим хвостом і досить дивним тулубом. Називали їх "морськими дівами", "сиренами", або "морськими коровами". Звісно, ніяких людських ознак у цих "дів" не було. Тільки великі молочні залози "морських корів" розташовані були не на Череві, як у інших тварин, а на грудях. Передні ласті іхні були дуже рухливі, — годуючи мала, самка пливала на спині й пригортала його до грудей одним ластом, наче рукою. "Морські корови" жили у тропічних морях і навіть у ріках. Їх довжина сягала майже 10 метрів. Зовні вони схожі на тюленів, але ж замість задніх ластів у них був "риб'ячий" хвіст. Спочатку вчені висловлювали припущення, що "сирени" — родичі китів. Виявилось, однак, що вони мають багато спільніх ознак... із слонами. Встановлено, що слони і "морські корови" походять від спільніх предків. Немає сумніву, що саме зустрічі з цими "сиренами" — родичами товстошкірих величнів — і стали основою поширеннях майже серед усіх народів перевказів і легенд про русалок.

Зараці ці тварини повністю винищенні. На Україні скелет "морської корови" зберігається в зоологічному музеї Київського університету.

М. Л.

МАШИНА, ЩО НАВЧАЄ МОВИ І МАТЕМАТИКИ

Фірма МекГров — Едісон у Чікаго, має розпочати вкоротці продукцію машин, що навчатимуть мови і математики. Ця машина, під час випробування, допомогла дітям у віці від 2½ до п'яти років навчитися читати, писати і вимовляти кілька сот слів — на протязі короткого порівняно часу.

З ІСТОРІЇ ПРОСТИХ РЕЧЕЙ

ПАПІР

Папір з'явився в Китаї чотири тисячі років тому. Минуло багато часу поки цей матеріал прибув до Європи. 650 року досягнув Самаркандину, 800 року — Багдаду, 1100 року дістався до Каїру, а потім берегами Африки через Середземне море в Європу. Спершу виготовляли папір із ганчір'я, переціджували рідку масу через решета і висушували. З постанням друкарень потреба паперу

невпинно зростала. Папір почали виробляти з дерева.

ЗОШИТ

Книга набагато молодша від зошита. Ще за п'ять сторіч до нашої ери в Єгипті були зошити, зроблені з папірусу. За середніх віків для письма використовували пергамен.

Тільки на початку минулого століття в Європі з'явилися перші зошити з паперу.

БІБУЛА

Так у старовину називався промакальний папір. Його виготовлено випадково в середині минулого століття. На одній із фабрик робітник забув додати до паперової маси клею і папір виявився пористим, бракованим. Фабрикант звільнив винуватця, але не встиг пустити брак на переробку, як помітив, що цей папір дуже легко вбирає в себе воду. До того часу списаний чорнилом папір посыпали піском, тепер вживають промакальний папір — бібулу.

ЧОРНИЛО

Згідно з назвою, чорнило має бути чорним. Спершу його робили з сажі, куди домішували клею та інших речовин. Фінікійці почали добувати з морських черепашок яскраву червону фарбу пурпур, яку стали використовувати й для чорнила. Римляни дуже цінили червоне чорнило й ним писали тільки

патриції, а римський імператор в 470 р. загрозив великою карою кожному, хто вживатиме це чорнило поза імператорським двором. Це чорнило охороняла спеціальна варта.

Виготовлення чорнила розширилось. Згодом почали його виробляти з дубильних горіхів, що ростуть на деяких деревах. Тепер чорнило різних кольорів виробляється з хемічних речовин.

ПОШТОВА СКРИНЬКА

Поштові скриньки з'явилися двісті років тому в Парижі. Населення зустріло їх вороже. Тодішні листоноші щоденно виймали з скриньок дохлих мишей, ганчір'я або сміття. Протягом кількох років скриньки здобували своє "право на існування" у Франції, а згодом і по цілому світі.

РУКАВИЧКА

На півночі почали вживати рукавиці для захисту рук від холоду. В теплих країнах як прикрасу, предмет роскоші. Їх надівали під час урочистих свят ще римські імператори.

Рукавички оздоблювали вишивками, перлинами, а королева Франції Марія-Антуанета замовила для себе пару рукавичок, вартість яких обчислювали у 10 тисяч тодішніх франків.

ГОДИННИК

Перші годинники були соняшні, які можна було використовувати тільки під час соняшніх днів. Згодом, понад дві тисячі років тому, в Греції з'явилися водяні годинники, т. зв.

клепсидри. У скляний посуд, який мав спеціальну шкалу, наливали через малий отвір воду. Вода по краплі витікала, рівень знижувався і показував час. Випаровану воду тодішні годинники заступали піском. Водяні годинники поступово вдосконалювались і воду, як рушійну силу, замінили тягарем, гирею, а потім пружиною.

На початку нинішнього століття почалась продукція електричних годинників.

КУТОК РОЗВАГИ

Запитайте у своїх приятелів

Бажаючи купити зубну пасту, глухомій заходить до склепу і показуючи перед продавцем свої зуби, рухами руки дає знати, що чистить зуби. Продавець розуміє його й продає зубну пасту.

За декілька хвилин до того самого склепу й продавця підходить сліпий з наміром купити гребінець. Як дасть знати продавцеві він?

Більшість людей відповідає: рухами руки дасть знати, що зачесує волосся.

Відповідь: Чи не легше сліпому сказати словами, ніж скидати капелюха й без потреби робити рухи рукою.

Помираючи, старий фармер просив своїх трьох синів поділити 17 корів у той спосіб, щоб старшому припала половина всіх корів, середньому — одна третя, найменшому — одна дев'ята. Поділені корови мають

Юрій БУРЯКІВЕЦЬ

БЕСКІДИ

Пролетіла високо лелека,
Закурив комиш в туманну гать...
Я із дому вийшов — недалеко,
А потрапив до стрімких Карпат.
І трембіту слухаю в розмаї,
І гуцулки лине свіжий сміх.
В нас отак хтось вулицю минає,
Заночує по дворах чужих.
Так і я прокинувсь на похмілля,
Йду світами пити до кінця,
Молодої схмелене весілля,
Дарувати із тернин вінця.
А вона граційна і чудова!
Жаль бере, що боязко любив
Ті гнучкі, немов смерека, брови,
Що кресали близкавки для злив.
Кажуть, що лихі забула днини,
Аж пашать привабливі уста!
Тут сніги лягли на верховини,
Сонця риза впала золота.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС

ОПАЛОВУ ОЛИВУ

- дамо Вам першорядну обслугу,
- чистимо, направляємо і вставляємо нові печі (форнеси).

DNIPRO FUEL OIL LTD.

вночі: RO 6-8446 — EM 6-6539

TORONTO, 196 BATHURST ST.

Tel.: EM 6-6539

бути живі. Середній і найменший сини пробували розділити самі й не змогли. Звернулися до старшого за порадою. Як найрозумніше міг поступити старший син, щоб не образити нікого, ні себе, ні своїх братів?

Відповідь:

Старший син позичив у сусіда одну корову. Разом усіх корів стало 18.

З них він узяв собі половину — 9 к. Середньому дав одну третю — 6 к. Найменшому — одну дев'яту — 2 к.

разом 17 к.

Зайвою була корова, яку старший син позичив у сусіда й тому її відразу повернув сусідові.

**

Три приятелі поїхали до Нью-Йорку оглянути місто. На нічліг зупинилися у готелі. За кімнату й харч управитель зажадав від них 30 доларів. Приятелі заплатили авансом, склавши по 10 доларів кожний. Пізніше управителю здалося, що 30 доларів від добрих клієнтів забагато і він покликавши кельнера, попросив повернути своїм клієнтам 5 доларів. Кельнер, немаючи дрібних грошей і не вміючи розділити 5 доларів на трьох, дав їм по одному долару, поклавши до своєї кишени 2.

З обрахунків приятелів входить, що вони заплатили по 9 доларів кожний, що разом становить 27 доларів. Кельнер узяв собі 2 долари

разом 29 доларів

Де подівся один долар, якого брали до 30?

НАПЕРЕДОДНІ ПРОЦЕСУ ПРОТИ Б. СТАШИНСЬКОГО

У недалекому часі відбудеться в Західній Німеччині судовий процес над убивцею двох чільних українських діячів — сл. п. Лева Ребета і Степана Бандери. Всі познаки вказують на те, що це буде один з тих міжнародних процесів, які мають далекосяжні політичні наслідки. Українці у вільних країнах світу повинні допильнувати, щоб той процес виявив усю правду про довершені злочини. За кулісами обидвох злочинів стоїть Москва і з її боку можна сподіватися різного ро- ду провокацій.

Маючи це на увазі і кваліфікуючи процес, як проблему особливо-го значення для всього українського народу, Президія Комітету Україн-

ПРО КАНАДСЬКІ ВИБОРИ, КІЇВСЬКИЙ АНСАМБЛЬ ТА ЩЕ ДЕШО...

(Закінчення)

ОДУМ-у участь у виборах візьмуть і голосуватимуть в згоді зі своєю совістю.

Трохи інакше стоїть справа з рецензією на концерт Київського Ансамблю Танцю. Тут бракувало од-

ців Канади покликала спеціальну комісію правників і доручила їй опрацювати в найближчому часі план акції. ОДУМ підтримає тільки ті грошові збірки на згадану акцію, що виразно фірмовані нашими центральними громадськими установами — КУК і УККА.

У ВИПАДКУ ВІЙНИ...

3-го травня ц. р., редактори етнічних часописів заслухали інформаційну доповідь директора Метропольної Торонтонської Організації Надзвичайних Заходів, Дж. Г. Полларда, на тему діяльності тієї установи.

У своїй доповіді директор Поллард підкреслив, що він стурбований обставиною, що в газетах, які виходять не-англійською і не-французькою мовами, не було досі будь-яких інформацій про крайові заходи щодо самозбереження і самозахисту у випадку вибуху ядерної війни. Етнічне населення Торонто нараховує понад 400,000 і повинно бути поінформоване про інструкційні курси та інші питання, пов'язані з сучасною загрозою від ядерної війни.

Метропольна Торонтонська Організація Надзвичайних Заходів видала певну кількість інформаційного матеріалу німецькою, італійською, літовською й угорською мовами, що його розповсюджено за посередництвом установ сусільної опіки.

Директор Поллард заявив, що при допомозі перекладів, запропонованих "Канадською Сценою", пресові повідомлення Е.М.О. можливо буде тепер постачати безпосередньо етнічним часописам кільканадцятьма мовами.

Члени Клубу Етнічної Преси та запрошені гості отримали під час цієї зустрічі інформації про завдання Метропольної Торонтонської Організації Надзвичайних Заходів у випадку воєнної критичної ситуації чи якогось стихійного нещастя в країні.

нозгідності серед членів редколегії. Спершу сперечалися чи випадає ім іти на концерт, чи ні. Вирішили, здається, не йти, але майже всі пішли "потайки". Я ж спеціально пішов, щоб спостерігати за їхньою поведінкою. Ось загrala знаменита оркестра канадський гімн, і всі стали на струнко... Загrala тімн СССР і одумівці почали вертітись, перезиратися й один-за-одним сіdatи. Коли ж, нарешті, загrala гімн Української ССР, — всі одумівці непевно сиділи. І от, я не знаю, — хвалити чи картати їх за цей учинок, бо ж я бачив, що майже всі націоналістичні провідники стояли на струнко аж до кінця. Як бачите, у цих справах мені потрібна негайно ваша виразна інструкція, бо подібні випадки можуть повторитися...

Під час перерви члени редколегії зустрілися й були настільки захоплені кольоритними строями та виконанням, що вирішили запросити після концерту когось з артистів на вечір. Зібрались тоді на умовленому місці й почали шукати в програмці когось з найпевнішим українським прізвищем. Та це виявилось не таке просте: Лукашіна, Гомон, Ізотов, Застрожнов, Годун, Мальцев, Мокров, Долгіх, Верхоломова, Бобовников, Сарафанов, Побежімов, Лукашін, Дубіцкая, Темічев, Меркулов, Авер'янов... Як бачите, хрушевська українізація, чи пак "відліга", таки робить своє. Поки знайшли одного "-енка", хтось зі спріtnіших підказав ім, що ті, з російськими прізвищами, набагато відважніші і говорливіші, отже краще питати за ними. Та закі підбігли, — автобус рушив.

Все одно, кількох одумівців не зразилися невдачею й вирішили поїхати до готелю, де зупинились артисти. Я непомітно поїхав услід за ними. Але там я наткнувся на воявничого редактора Волиняка і геройчно втік. Отак я й не знаю чи пощастило тим одумівцям розмовляти з нашими кіївськими артистами, чи ні. Також не певен, як вони остаточно задивляються на цю чергову московську провокацію. Я однак вірю, що через місяць ім проясниться в головах і в черговому числі хтось з них таки напише про концерт та про те, чи вони за залізну заслону, чи проти.

Яка ж моя особиста думка про той концерт? Я на танцях розуміюся стільки, як Микита Хрущов, але мені здається, що деякі точки стояли справді на висоті столичного ансамблю й напевно прислужилися популяризації української народної культури на Заході. Але була й звичайна циркова акробатика. І не скакали вони аж так високо, як це показано на рекламних афішах та у програмках. Усі похвальні англомовні рецензії були, на мою думку, також переборщені. Воно й недивно, коли взяти до уваги, що майже всі ті рецензії писали жиди. Та й ансамбль спровадив сюди з Києва наш український жид, С. Гюрок. Цікаво, чому про цей іхній черговий антиукраїнський виступ наша преса ані не писнула. Вона ж, назагал, досить скора у викриванні різних жидівських змов...

Також, мушу сказати, що наша пропаганда пересолила трохи, опи-суючи всіх танцюристів як емведистів. Між сотнею танцюристів я спо-

стеріг лише трьох тих рогатих і хвостатих чортів, та й то лише в одній точці програми. У суботу я спеціально пішов на пообідній виступ, щоб побачити їх при денному світлі, не переодягнених в пишні українські строї. Та все, що я побачив, — це звичайних, сірих, вимучених людей, переважно в старенкіх пім'ятіх костюмчиках та в повитираних чевреках, що деякі з них "просили істі". Я хотів підійти до них, поговорити, але побачивши, які вони перелякані протестаційними плакатами і як засипають їх наши безглуздими питаннями, і як силоміць тицяють їм усякі летючки, — я дав собі спокій. Подумав тільки: там мучать їх комуністи, а тут мучимо ми...

На кінець, повідомляю, що мені пощастило переловити один лист до редакції. Ось його зміст:

"Вельмишановний Пане Редакторе!

Ви напевно вже дістали примірник моєї нової книжки, що я виславля Вам для рецензії. Ваш журнал має своєрідне коло читачів, що живуть

своїм життям і не цікавляться, що роблять старші... Я думаю, що американська "Молода Україна" має свої клуби, а в них не тільки залі для танців та спорту, але й комплектуються бібліотеки... Буду Вам вдячна, як надрукуєте рецензію... А заторкнута тема про відсутність молоді в нашому культурно-побутовому кліматі значно просторіша. Я тільки так із зачепила, бо знаю, що відповідей багато, а справжньої ні одної".

Отже дуже вас прошу, негайно замовте рецензію у когось з тих, що вже відходять на пенсію. Вони напевно напишуть. А з молодих, — даю голову — не напише ніхто.

Та, все ж таки, раджу ще не шукати нового головного редактора. Може в когось з членів редколегії або в інших кваліфікованих одумівців таки озветься амбіція. Дайте ім шансу. Покликати варягів завжди встигнете.

З дружнім привітом,

Ваш Спостережник

ЮВІЛЕЙ УГА - УТГІ В МЮНХЕНІ

16 травня ц. р., в день 40-річчя Української Господарської Академії і її пізнішого переємця УТГІ, відбулося урочисте засідання Професорської Ради цієї Школи. Ректор, проф. д-р Ростислав Єндик, підкреслив у своєму вступному слові надзвичайні заслуги першої української політехнічної школи в екзилі, як особливо-го явища в культурі. Не зважаючи на всі труднощі політичного характеру, Школа зуміла втриматися на так довгому протязі часу, змінюючи тільки форми свого пристосування до зовнішніх умов і ніколи не гублячи основної мети — на службі свого народу віддаватися дослідам об'єктивної правди.

Діяння біологічних законів твердо позначилося на професорському складі. За 40 років померло чотири ректорів, трьох проректорів, вісімох деканів, двох секретарів Професорської Ради, 23 професорів, 14 доцентів і 16 лекторів, разом 70 осіб. Присутні вшанували їхню пам'ять хвилинною мовчанкою.

Користаючи зі знаменної дати, Професорська Рада затвердила ухвалу керівних органів УТГІ про надання заслуженим своїм членам по-чесних докторатів. Докторат гоноріс кавза отримали: Василь ІВАНИС, професор хемічної технології, автор кіль-

кох підручників і багатьох наукових розвідок та споминів "Стежками життя" в п'ятьох томах, колишній

прем'єр Кубанського уряду та отаман Кубанського Війська, Олександр КОВАЛЕНКО, професор матема-

Вибори в Канаді.

Чи мое ім'я також на списку?

тики та прикладної механіки, автор кількох підручників і багатьох наукових праць, учасник революційного зりву на чорноморському пан- царнику "Князь Потьомкін" у 1905 році, директор департаменту морської освіти у Києві, перший секретар Української Дипломатичної Місії у Парижі, Микола ЗАЙЦЕВ, професор хемії, дійсний член НТШ та інших наукових товариств, автор підручників і багатьох наукових праць, старшина армії УНР, відзначений за лізним хрестом хоробрих; Олексій КОЗЛОВСЬКИЙ, неодмінний секретар УГА - УТГІ від часу постання, співавтор і видавець їхньої історії в двох томах, старшина армії УНР; Євген ВЕРТИПОРОХ, професор органічної хемії, дійсний член НТШ та Канадського Інституту, автор багатьох наукових праць, старшина Української Галицької Армії; Павло ШУЛЕШКО, професор теоретичної механіки, автор багатьох підручників і наукових праць, дійсний член НТШ та Технічних Наукових Інститутів в Австралії й СІША.

На тому ж засіданні повищено доцента Свирида Довгала на професора політичної економії й лектора Остапа Бобикевича на доцента лісовирощування.

Десять днів пізніше відбулася Наукова Конференція в німецькому музею в Мюнхені. Конференцію відкрив і привітав гостей Ректор проф. д-р Ростислав Єндик. Конференцію вітали і склали побажання дальшого успіху в діяльності УТГІ Єпископ - Екзарх для українців-католиків у Німеччині Кир Платон Корниляк, Отець Мітрат Паладій Дубицький, представник Виконного Органу УНРади інж. Дмитро Андрієвський, представник міністерства для втікачів у Бонні оберрегіунгсрат Лідер, представник баварського міністерства для суспільної опіки Йоганнес Маурер, представник чеської національної спільноти проф. д-р Рудольф Вірер, голова Асоціації незалежних науковців проф. д-р Юрій Бойко і голова Німецько-Українського Товариства д-р Редер. Присутніми були також голова Проводу ЗЧ ОУН Степан Ленкавський, представник Товариства Українських Комбатантів полк. Микола Стечшин, голова Товариства колишніх вояків УГА д-р Ростислав Білас, голова ЦПУН Ярослав Бенцаль та багато інших представників політичних і суспільно-громадських установ.

Про історію УГА - УТГІ виголосили доповіді українською і німецькою

мовами Ректор проф. д-р Ростислав Єндик і проф. д-р Юрій Студинський.

Пополудні відбулися наукові засідання технічної та економічної секцій, де було прочитано дев'ять доповідей професорів.

Вечорі того ж дня відбулася товариська зустріч професорського складу з громадянством, під час якої проводено кілька годин у милій атмосфері.

ЛІГНІ КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У зв'язку з уведенням української мови до середніх шкіл у Манітобі, в місяцях липні й серпні 1962 відбудеться курс **української мови для вчителів** (курс граматики й правопису ч. 110). Його вестиме проф. Павло Юзик, співавтор читанки для середніх шкіл, порученої в Манітобі для шкільного вжитку й виданої Комітетом Українців Канади.

Закликаємо всіх учителів, щоб взяли участь у згаданому курсі, за який дістануть 4 кредити.

На другий рік плянується продовження цього курсу в Літній Школі 1963, під керуванням проф. Я. Рудницького. Обидва курси становитимуть цілість вимог для одержання права навчання української мови у Манітобі. Як нас інформують з університету, складати іспити без відвідування курсів неможна.

Комітет Українців Канади

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Шановний Редактор!

З великою приємністю я завжди перечитую ваш журнал, що дає багато повчуючих, чудових думок не тільки для молоді, але й для нас, старших...

З привітом,

С. Гаєвська

Вельмишановний Пане Редакторе!

Покупцем, а потім передплатником "Молодої України" я є від першого її числа. Стало стежу за її розвитком, бо хотів би бачити в "МУ", як у дзеркалі стан молодого покоління українського народу не тільки на чужині, але й в Україні.

Себто, журнал "МУ" мав би подавати все про молоде покоління українського народу на чужині та на Дітківщині. Цього, на жаль, не бачу в "МУ".

Багато молодих українців на чужині уже здобули високу освіту, зайняли відповідальні пости, або пости з великими перспективами. Це все треба збирати на місцях,

Наукова Конференція УГА - УТГІ проходила на високому рівні. Її започатковано Службою Божою в католицькій церкві в суботу вранці і закінчено в неділю, молебнем і панахидою за померлих професорів в Українській Автокефальній Православній церкві.

Наукова Конференція УГА - УТГІ заманіfestувала невмирущість ідей основоположників.

або з преси, якщо такі випадки вже були опубліковані і фіксувати в "МУ". Цього нема в "МУ" і цим робиться кривду молодому поколінню, бо лишається враження, що молодь вирвалася на еміграцію у вільний світ і тільки те ѹ робить, що танцює.

Не вільно занедбувати й успіхів молоді з інших організацій, бо вони також належать до українського молодого покоління. На жаль, про них нема згадок в МУ.

Молодь є і в Україні і про неї можна досвідуватися з преси советської та еміграційної. Про неї дуже мало в "МУ". А були ж і добре та змістовні статті про неї в еміграційній пресі.

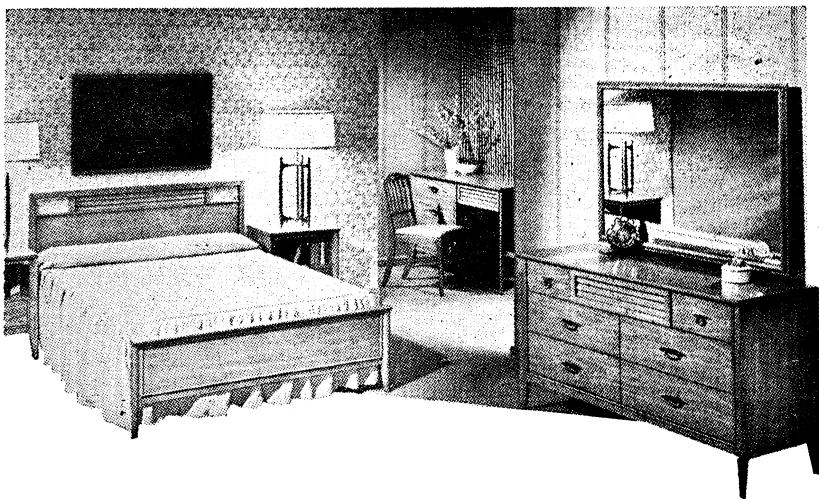
Існують студентські організації української молоді, вони щось роблять, щось шукають, про щось дебатують, про це в "МУ" майже нічого нема.

Чи молодь українська цікавиться життям своїх ровесників у інших народів, чи живе тільки своїми інтересами, а ввесь інший світ її не цікавить?! І про життя своїх ровесників у інших народів українська молодь мусить довідуватися з "МУ".

Треба пробувати, "дерзати" й поволі виходити у світ не тільки на паркетах танцювальних заль, але й на сторінках свого молодечого журнала.

Тому ще раз закликаю "МУ" подавати статті молодих авторів про молодь українську — еміграційну й ту, що лишилася в Україні та в цілому СССР, і не замикатися в рідному хуторі, а інформувати про молодь чужих народів. Тоді "МУ" буде органом української молоді, яка не тільки живе та працює, але й цікавиться життям своїх ровесників по цілому світі. Себто "МУ" буде відзеркалювати правдивий образ сучасного молодого покоління українського народу, на яке звернені очі всіх тих, які відходять, і всіх тих, які в майбутньому будуть мати ті, чи інші справи з українським народом.

З правдивою пошаною
Г. Гордієнко

ЧИ ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ ЦЯ СПАЛЬНЯ?

Це не єдиний зразок, який ми можемо Вам показати! Наша фірма розміщена у двох великих крамницях, пропонує справді небувалий вибір хатнього устаткування, кухонь, телевізорів, холодильників, радіо-апаратів, фортепіанів та різних музичних інструментів.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W. — Toronto, Ontario
Phone: EM 3-9637

DELHI VARIETY STORE

135 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont. — Tel.: LE 1-3846

Тут купите найліпші великовідні подарунки:

Писанки, великовідні картки, ювіларні вироби, дитячі іграшки та інші речі.

Власники Крамниці:

РОЗАЛІЯ і ЮРІЙ СТЕФАНОВИЧ

DELHI VARIETY STORE

DELHI VARIETY STORE

Orbit Furniture

and

Appliance Co. Ltd.

419 College St., Tel.: 363-5359

△ Великий вибір хатніх і конторських меблів.

△ Електричні прилади та інше.

△ Солідна Обслуга.

Власники:

Мирон ЕБЕРГАРД і Василь ГАРГАЙ

DELHI VARIETY STORE

DELHI VARIETY STORE

ВІДОМА В ТОРОНТО
УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ

«КИЇВ»

з модерними, автоматичними машинами. Друкує книжки, брошури, часописи та всякі канцелярійні й комерційні друкарі.

Замовлення слати на адресу:

KIEV PRINTERS LIMITED
686 Richmond St. West
Toronto, Ontario, Canada
Tel.: EM 3-7839

Робота чиста, скора й солідна.

Довголітній досвід, швидка й солідна обслуга

J. BOYKO

Real Estate Ltd.

ЦЕ ТАЄМНИЦЯ УСПІХУ НАШОГО ПІДПРИЄМСТВА

Toronto 3, Ont.

383 RONCESVALLES AVE. — TEL.: LE 4-8821

795 QUEEN ST. W. — TEL.: EM 4-5481

Хочете купити чи продати будинок, готель,
апартамент, крамницю, фарму чи іншу нерухомість
або дістати позику — звертайтесь з довір'ям
до нашої фірми.